

DOMOVINA

Upravišтво „Domovine“ v Ljubljani, Knaflcova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflcova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za in-
zemstvo razen Amerike: četrtno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din;
Amerika letno 1 dolar. — Račun pošilja Brazilijo, podružnice v Ljubljani, št. 10.303.

Veličasten sokolski praznik v Beogradu

**Svečanosti so se udeležili tudi bolgarski Junaki — Meč kralja
Aleksandra I. si je že četrtrič priboril Ljubljanski Sokol**

V nedeljo in ponedeljek so se vršile v Beogradu sokolske svečanosti, ki so bile prvotno zamišljene le kot navaden zlet beograjske župe, a so se izpremenile v veličasten sokolski praznik. Prireditve so se udeležili tudi bratski bolgarski Junaki, ki so bili povsod deležni pristrčnih počastitev. Posebno lep je bil obisk tudi iz Slovenije, kjer sokolstvo prav zaradi neprilik, ki se ji delajo, čedalje bolj napreduje.

Kako je Beograd sokolski, je zlasti pokazal sprevod v ponedeljek. Na ulicah se je zbrala taka množica občinstva, kakršno je videti v Beogradu le ob izrednih priložnostih. Sprevod je bil dolg nad dva kilometra in je imel 30 sokolskih zastav. Občinstvo je Sokole in Junake pozdravljalo z nepopisnim navdušenjem in jih kar zasipalo s cvetjem.

Sprevod se je ustavil na Kneževem trgu. Na balkonu narodnega gledališča so bili zbrani sokolski voditelji s prvim podstarešino Ganglom in starešino sofijske župe Junakov Atanasovom. Poleg drugih so bili tam tudi minister za telesno vzgojo dr. Rogić, beograjski podžupan Todorović, bolgarski poslanik Popov in zastopniki češkoslovaškega poslaništva.

Prvi je Sokole, Junake in občinstvo nagovoril beograjski župni starešina general Stajić. Zatem je izpregovoril minister dr. Rogić, ki je naglasil, da se sokolska misel širi med najširše ljudske sloje, ker oznanja ljubezen, svobodo in bratsko enakost. Potrebno je, je poudaril, da silna sokolska organizacija še bolj napreduje, da bo lahko osrečila vse naše narodne sile. Sledil je govor prvega podstarešine Gangla, ki je naglašal, da je postal Balkan žarišče bratske ljubezni Jugoslovenov in Bolgarov. Zaključil je govor z vzklikom bolgarskemu kralju Borisu. Nato je izrekel pozdrave ruski starešina Drajling in naposled je govoril starešina sofijske župe Junakov Atanasov, ki se je vidno ginjen zahvalil za pristrčni sprejem in poudaril sporazum obeh bratskih narodov in potrebo sokolsko-junaškega sodelovanja. Končal je z vzklikom kralju Petru II.

Ko se je vzklikanje poleglo, je bolgarska junaška godba zaigrala jugoslovensko himno, a sokolska godba je odgovorila z bolgarsko. Naposled so vse godbe zaigrale še »Hej Slovani«, ki jo je pela vsa množica.

Popoldne je bil na igrišču sportnega kluba »Jugoslavije« veliki sokolski nastop. Najprej so ob prisotnosti vseh sokolskih in junaških edinic izročili kraljev prapor beograjski sokolski župi. Nj. Vel. kralja je ob tej priliki zastopal kraljev namestnik dr. Ivo Perović, ki je izročil prapor generalu Stajiću. Ta ga je poljubil ter oddal župnemu načelniku Stojanoviću, ta pa nato praporščaku. Zatem so bile izročene nagrade in diplome zmagovalnim sokolskim vrstam, ki so sodelovale pri tekmah v nedeljo. Prvo prehodno nagrado, meč blagopokojnega kralja Aleksandra I., je prejela vrsta Ljubljanskega Sokola, ki bo ču-

vala kraljevi meč do prihodnjega tekmovanja. Pokal »Pravde« je prejela zemunska vrsta, pokal ministra za telesno vzgojo pa sokolska četa iz Lozovića.

Nato so se vrstili telovadni nastopi. Posebno je množica sledila vajam vojakov, ki so bili deležni prav izrednega odobravanja spričo skladnosti nastopa, v kateri je prišla do

izraza vsa njih sokolska in vojaška disciplina. Tudi vse ostale edinice so bile za svoje nastope nagrajene z viharim ploskanjem. S silnimi počastitvami so bili sprejeti Junaki, ki so nastopili s svojimi posebnimi vajami.

Ljubljanski Sokol si je že četrtrič priboril meč kralja Aleksandra I. Zmagovito vrsto so sestavljali bratje Neli Zupančič, Miroslav Gregorka, Janez Malnarčič, Milan Potokar, Ivo Pustišek, Edo Slanina, Miloš Skrbineš in Edo Antosiewicz. Drugo mesto je dosegla druga vrsta Ljubljanskega Sokola, tretje mesto pa je pripadlo Beograjčanom.

Naši zmagoviti vrsti sta se vrnili iz Beograda v Ljubljano v torek zvečer. Na kolodvoru jima je bil prirejen izredno svečan sprejem.

Rodoljubne besede hrvatskega kmeta

Preprost hrvatski kmet s Crkvenskega Brda Dragutin Sokač je napisal v »Jugoslovenskih« novinah lep članek, v katerem pravi med drugim:

»Začeli so deliti eden enoten narod v eni državi v tri dele in izzvali so borbo med enokrvnimi brati. Profesorji so odprli svoje stare bukve in dokazali: »Nismo eno, ampak trije!« Ali bodo od tega imeli koristi Hrvati in kmetje? Nikdar! S to delitvijo se bodo okoristili samo naši sovražniki, oni izven države in oni v državi sami. Korist bodo imeli od tega samo izkoriščevalci kmečkega in delavskega ljudstva. Jasno je namreč, da nas bodo tako porazdeljene naši sovražniki laže politično in gospodarsko podjarmili, saj je znano, da iz-

koriščevalci najrajši v kalnem love. Oni, ki delijo jugoslovenski narod po imenih in plemenih, ki ga delijo po prebivališču, po poklicu in naobrazbi, kopljejo grob nam vsem. Ko se bo namreč vse razdelilo, bomo po delitvi propadli vsi enako. Zato prenehajte s tem vi, krivi preroki in modrijani, obmolknite s svojim praznim razglabljanjem, prenehajte vi, zaslepljeni politiki s svojimi norostmi in sprejmite tisto, kar nas vse bratsko druži in veže, kar nam vsem daje v slogi moč za boljšo bodočnost nas vseh.

Program Jugoslovenske nacionalne stranke, ki je zasnovan na narodni enakopravnosti, družabni pravičnosti in gospodarski vzajemnosti vseh Jugoslovenov.«

Še v konjerejo mešajo politiko

V Mariboru je bil v nedeljo redni letni občni zbor Konjerejskega društva za dravsko banovino. Zbora, ki ga je vodil dolgoletni zaslužni predsednik g. Lovro Petovar, so se udeležili v velikem številu konjereji iz vseh krajev Slovenije. Navzočni so bili tudi zastopniki banske uprave, sreskega načelstva in državne žrebčarne na Ponovičah.

Predsednik g. Petovar je podal obširno poročilo, v katerem je orisal položaj konjereje in prizadevanje društva za povzdigo te gospodarske panoge. Naglašal je tudi nerazumevanje, ki ga kažejo do društva razni činitelji. Društvo ima 12 podružnic in šteje 790 članov. Vso skrb je posvečalo splošnemu pospeševanju konjereje, selekcijskemu delu in premiranju. Zaradi pomanjkanja sredstev je moralo društvo do skrajnosti štediti. Odločno je predsednik zavrnil zlonamerne govorce, da je odbor zapravljaj društveni denar. Vsa uprava je porabila samo 3190 Din. S pomočjo kmetijskega ministrstva je društvo izdalo pri nas edinstveno knjižico »Konjerejec«, ki jo je odlično uredil g. dr. Veble iz Ljubljane. Prvič se je letos zgodilo, da se je izvršila razdelitev žrebcev brez sodelovanja društva. Medtem ko druge bano-

vine žrtvujejo za pospeševanje konjereje velike vsote, je v proračunu dravske banovine v ta namen določenih samo 60.000 Din. Letos je bilo premiranih 460 žrebcev. Društvo je izplačalo v ta namen nad 72.000 Din.

Med razpravo, ki je bila zelo živahna, je delal poslanec Brenčič razne neumestne medklice, ki so imeli kaj malo opravka s konjerejo, pač pa so močno dišali po politiki. Zborovalci so bili zaradi tega skrajno ogorčeni in ko so ugotovili, da poslanec Brenčič sploh ni član društva, so mu svetovali, naj zapusti zbor.

O delu žrebčarne na Ponovičah je poročal inž. Hoste, o rodovniškem delu pa predsednik g. Petovar. Zborovalci so izrazili željo, naj bi se žrebčarna s Ponovič premestila v središče živinorejskih okrajev in so v tem smislu sprejeli tudi posebno resolucijo, ki bo dostavljena kmetijskemu ministrstvu. Zborovalci so izrazili odboru društva polno priznanje za požrtvovalno delo. Pri nadomestnih volitvah sta bila izvoljena za preglednika računov gg. Šuman in Bedjanič. Zborovanje je pokazalo, da hoče naše ljudstvo trezno gospodarsko delo, ne pa strankarskega hujskanja.

Sadna letina v državi bo slaba

Češenj je v državi malo. Krivda je v tem, ker je bilo za časa cvetenja deževno vreme. Pa tudi drugo sadje ne kaže dobro. Tako bo zlasti češpelj malo. Dobra letina se obeta le orehom in grozdu. Ker bo slaba letina, bo tudi izvoz našega sadja slab.

V preteklem letu smo izvozili sadja za 210 milijonov dinarjev. Od tega smo samo za češplje (presne in sušene) in za marmelado dobili 148 milijonov dinarjev, za ostalo sadje pa 62 milijonov dinarjev. Vse kaže, da bomo letos izvozili kvečjemu deseti del lanskega izvoza.

Od sadja bodo letos najbolj rodili orehi, kakor je razvidno iz poročil iz raznih krajev naše države. V preteklem letu smo izvozili nad 2.000.000 kg orehov z lupinami in nad 100.000 kg orehov brez lupin ter smo dobili

zanje 10 in pol milijona dinarjev. Jabolka bodo po dozdajšnjih poročilih prilično dobro obrodila samo v Sloveniji, med tem ko Srbija letos jabolk ne bo imela. Podoben je položaj pri hruškah. Dobra letina se nam letos obeta pri marelicah, ki so po vsej državi dobro uspele. Grozdje bo rodilo srednje dobro in če ne bo vremenskih nezd, bo lahko te vrste sadje nadomestilo ostalo sadje, vsaj za domačo porabo. Lani smo izvozili nad 5.000.000 kg grozdja v vrednosti nad 13 milijonov dinarjev.

Zavoljo slabe letine bo letos sadje precej drago. Ker bo Slovenija sama v primeri z drugimi pokrajinami v državi imela razmerno povoljno sadno letino, se torej ni bati, da se sadje ne bo spravilo v denar po primernih cenah.

se rešilo. Vendar je rešitev zelo preprosta. Treba je opogojiti take razmere, da hrvatskim roditeljem in vzgojiteljem ne bo treba opominjati mladine, naj na rodni grudi brez strahu in ponosno izpoveduje svoje hrvatsko prepričanje, in da to hrvatsko ne bo od nikogar ogroženo. Ne gre pa samo za hrvatsko narodno ime, temveč tudi za vse ono, kar narodu kot narodu pripada. Ne bo več hrvatskega vprašanja, kadar bodo Hrvatje sami sebe vladali, kadar bodo vsak Hrvat kot poedinec in Hrvati kot narod uživali blagor svobode, v katero ne bo nihče posegal. K temu je le pripomniti: Ako je rešitev hrvatskega vprašanja odvisna samo od teh pogojev, potem je prav lahka. Doslej smo slišali zmerom o mnogo težjih pogojih. Na žalost pa postavljajo voditelji hrvatskega separatizma vse drugačne in težje pogoje.

Prva vlada francoske ljudske fronte pod predsedstvom Leona Bluma je po enoletnem vladanju podala ostavko, ker je senat odklonil zahtevano finančna pooblastila.

Novo francosko vlado bo sestavil Chautemps,

ki bo v glavnem obnovil Blumovo vlado. Do tega je pripomogel predvsem sklep socialistične stranke, ki je odklonila sodelovanje v vsaki drugi vladi. V novi vladi bodo men-

da ostali skoro vsi dozdajšnji ministri razen finančnega. Blum je določen za podpredsednika vlade.

V Nemčiji se vrši huda borba proti katoliški duhovščini in sploh katoliški cerkvi. Zavoljo tega so že nastale

govorice, da namerava papež izključiti državnega kancelarja Hitlerja iz katoliške cerkve.

Na te govorce je Vatikan izjavil, da ne bo storil ničesar, kar bi dalo Nemčiji povod za odpoved konkordata. V vseh spornih vprašanjih hoče Vatikan ostati v okviru državnega postopka.

Ze zadnjic smo poročali,

da so frankovci zavzeli baskovsko glavno mesto Bilbao.

Prav za prav pa so mogli frankovci vse mesto zavzeti po hudi borbi šele nekaj dni pozneje. Valencijska vlada je izdala razglas, da so se vladne čete iz Bilbao umaknile v polnem režu in zavzele novo obrambno črto, ki sega do levega brega Cadague in imajo v svojih rokah vse industrijsko in rudniško področje od predmestja Bursena dalje. Razglas se končuje z besedami: Bilbao je izprazen, a baskovsko ljudstvo ni premagano. Baskom so iz Madrida in Barcelone poslali na pomoč mnogo letal. Vlada (republikanska) ofenziva proti Huesci po zadnjih vesteh naglo napreduje. Frankovci pa poročajo, da so dosegli na baskovski fronti nove uspehe.

Politični pregled

Pretekli teden so se v pisarni dr. Mačka v Zagrebu

sestali voditelji obeh skupin zagrebskega krila za združene opozicije.

Razpravljali so o resolucijah glavnega odbora bivše demokratske (davidovičevske) stranke. Kakor poročajo listi, niso zavzeli nikakega stališča, ker so prejeli iz Beograda obvestilo, da bodo prispeli k dr. Mačku posebni odposlanci Ljube Davidovića in mu poročali o poteku in sklepih demokratskega glavnega odbora. Dr. Mačkovo glasilo je med tem demokratsko resolucijo že označilo za nezadostno in neprimerno za pogajanja. Ali se bo to stališče dr. Mačka spremenilo, ko bo slišal ustmene izjave Davidovičevih odposlancev, se pač še ne ve.

Glavno glasilo dr. Mačka »Hrvatski dnevnik« razpravlja

o pogojih za rešitev hrvatskega vprašanja.

in prihaja do naslednjih trditev: »Danes priznavajo že skoro vsi obstoj hrvatskega vprašanja, niso pa istih misli o tem, kako naj bi

Gospodarstvo

Peronospora na vinski trti se redko pojavlja

Banska uprava, oddelek za kmetijstvo, sporoča na podlagi tedenskih poročil, ki jih redno pošiljajo pooblašeni organi iz raznih vinskih okolišev, da je začela trta cvesti med 7. in 10. t. m. Trta je v teku zadnjih dni v pretežni večini že odcvetela. Le nekatere pozno cvetoče sorte je zalotilo zadnje deževje v cvetju. Ponekod je vihar napravil precej škode na mladikah, zlasti kjer ni bilo mladje povezano. Grozdni sukač ne nastopa močno. V poročilih se omenjajo le posamezni kraji v celjskem,

MIRKO BRODNIK:

JUBEZEN NE UMRE

»Saj bo minilo, Andrej...«

Botra je stopala zraven njiju. Počasi pa ji je zastal korak. Niti opazila nista, da je zastala za njima.

»Andrej, samo dostikrat mi moraš pisati. Vsaka tvoja beseda mi bo dala novih moči, vsaka mi bo pomagala, da bom lažje prestala to, kar me še čaka. In botri moraš tudi pisati,« je rekla in hitro pogledala okoli sebe.

Andrej je šel za njenim pogledom in šele tedaj sta opazila, kako daleč je botra za njima. Bila sta že skoraj pred hišo. Sedla sta v travo in počakala botro.

»Hudo se vama je mudilo,« jima je ona šegavo rekla. »Kar izgubila sta me. To pa ni lepo, da bosta vedela.«

»Oprostite, botra,« je rekel Andrej. »Saj veste, kakšen dan je danes za naju.«

»Vem,« je odvrnila botra, »kar tako sem vama rekla. Dobro vaju razumem, saj so bili tudi časi, ko sem bila jaz zaljubljena.«

Prijela ju je pod roko in ju odvedla v izbo. Posadila ju je za mizo in jima rekla:

»Takole, zdaj se pa tu malo pogovorita! Jaz pojdem v kuhinjo, da bom kaj majhnega skuhalo. Pojedine vama ne bom napravila, ker tudi toliko ne utegneta; malo bom pa le pogledala po shrambi. Marija že ve, da v moji shrambi dobrot nikoli ne manjka.«

Po kosilu se je Andrej kmalu poslovil od

botre. Marija ga je spremila. Med potjo je skočila na vrt. Vse v cvetju je bilo še tam, čeprav je bila že pozna jesen. Astre, krizanteme in še vse polno drugega cvetja. Botra je imela celo majhno toplo gredo, v kateri je skoraj do zime cvetelo poletno cvetje. K tej topli gredi je stopila Marija in dvignila stekleni pokrov. Pokleknila je na rob in odrgala tri velike, krvavo rdeče nageljne v kotu, ki so bili, kakor bi bili zrasli prav za Andrejev sloves, prav za tisti dan, ko bo moral Andrej oditi k vojakom. Roka ji je drhtela, ko je lomila steblo, potem pa je odrgala še nekaj zelenja, rožmarina in roženkravta. Z belo nitjo je povezala cvetje, nato pa je gredo zaprla in se počasi vrnila k Andreju, ki jo je čakal ob poti. Noge so ji klecale bile so kakor svinčene, pa ni vedela, ali je to od klečenja na tleh ali od slabosti. Zeblo jo je, čeprav je bilo še vse v solncu in čutila je, kako jo hladno izpreletava po vsem telesu. Ko se je približala Andreju, se je opotekla in padla bi bila, če je ne bi v poslednjem trenutku prestregel.

»Kaj ti je, Marija?« ji je preplašeno rekel.

Ni mu odgovorila. Samo zbegano ga je pogledala, oklenila se ga je in dolgo strmela vanj. In dve debeli solzi sta ji kanili iz oči in zdrsnili po njenih bledeh licih. Potem se mu je vrgla na rame in krčevito zaihtela.

»Vidiš Andrej, mislila sem, da ne bo tako težko slovo od tebe, zdaj pa vidim, da sem se motila. Andrej, Andrej...«

»Ne bodi žalostna, Marija,« ji je hripavo rekel, in toliko, da še on ni zajokal. Ustnice so mu drhte. Dvignil je njeno glavo in jo vso pokril s poljubi, vse solze ji je izbrisal z lica.

Potem se je nežno izvil iz njenega objema. »Marija, iti moram. Marija, ne pozabi me. Jaz te ne bom nikoli!...«

Še poslednjič ga je poljubila. Potem se je počasi obrnil. Kakor kip je obstala sredi ceste, kakor na smrt ranjeno bitje...

Dolgo se ni Marija vrnila k botri. In ko je naposled stopila čez prag, je imela vse objokane oči.

»Zdaj sem pa sama,« je rekla botri, sedla za peč in iznova zajokala.

VII.

Oblaki so rdeči...

Kakor v tisti pesmi, ki se začneja z besedami:

»Oblaki so rdeči, kaj nek' pomenijo,
da vsi ti mladi fantje
k soldatom pojdejo...«

... da, prav tako je bilo tisti ponedeljek jutraj, ko je napočil dan Andrejevega odhoda k vojakom.

Andrej se je zbudil že na vse zgodaj. Še mati, ki je drugače že ob petih šarila po kuhinji, ni bila pokoncu. Predramila se je šele, ko je Andrej že prišel po stopnicah v kuhinjo. Hitro se je oblekla in stopila na prag.

mariborskem in lendavskem okraju. Zatirajo ga s trebljenjem iz kabrnkov ali ga ugonablajo v zapredkih z arzenikovimi preparati. Peronospora se je pojavila v redkih primerih. Ugodno poročajo o povsod, da pazijo letos vinogradniki bolj na škropljenje kakor lani. Vinogradnikom se priporoča, da trsje predvsem skrbno opčejejo (zalistnike skrajšajo na en list, odvišne mladike odstranijo) in vestno poškropijo s poldrugoodstotnim galičnim škropivom in s primernim dodatkom arzenikovih izdelkov. Pričakovati je nastop plesni (oidija). Zato je pravočasno zveplati ob lepem vremenu, predvsem po zarodu. Nekateri zamenjujejo plesen s peronosporo na grozdju, kar se da prav dobro razlikovati. Od paleža napadena jagoda počrni pod belo prevleko. Od plesni okužena pa ostane zelena, zdrava, ako plesen odstranimo.

Nezadovoljivo stanje hmeljnikov

Zalec, junija.

Poročilo banske hmeljske komisije dravske banovine v Celju: V zadnjem času je češče izdatno deževalo, sicer pa je bilo vreme čez dan po večini solнечно in toplo in tudi ponoči dovolj toplo, kar je prav ugodno vplivalo na nadaljnji razvoj hmeljske rastline.

Stanje hmeljskih nasadov je še zmerom zelo neenakomerno. V najboljših je dosegla rastlina že tri četrtine opor in čez ter odgnala dovolj stranskih panog. V nasadih pa, ki so bili pozno obrezani in kjer je pomladi dolga stela voda, se je rastlina povzpela komaj 2 do 3 m visoko in je močno zaostala v razvoju in je prav slabotna. V mnogih nasadih, zlasti v mlajših, se pojavljajo že predčasno cvetni nastavki. V prvoletnih nasadih je rastlina splošno zelo slaba in niti napeljana še ni povsod.

Dne 12. t. m. je divjala nad našim hmeljskim okolišem silna nevihta s točo, ki je napravila obilo škode v okolju Šoštanj — Velemje — St. Andraž — St. Janž, pri Smartnem ob Paki in pri Sv. Pavlu ob Preboldu, med tem ko je še v nekaterih drugih krajih bila škoda le neznatna.

V obrobni krajih se še zmerom pojavljajo tu in tam v večjem obsegu stonice. Zadnjih dni je bilo pri izdatnih padavinah hladno in vlažno vreme. Kakor hitro se bo vreme izboljšalo,

»Zgode si, Andrej,« mu je rekla. »Saj bi bil lahko še malo pospel. Šele popoldne boš moral iti, pa si že zdaj kar za slovo pripravljen.«

»Na nekaj krajev bom moral še iti po slovo,« je rekel, »pa nočem tega storiti v poslednjem trenutku.«

»Pa šopek! Ali ga že imaš?« mu je dejala mati. »H kateri pa pojdeš ponj?«

»Sem ga že dobil,« je povedal Andrej. »Pa lepši bo, kakor ga bodo imeli drugi. Vsi me bodo gledali.«

Posmehal se je, pa se mu je videlo, da mu ta smeh ne prihaja od srca.

Včerajšnji dan je bil le malo doma. Hodil je po vasi, popoldne se je pri cerkvi poslovil od svojih tovarišev, popoldne pa je šel malo naokoli, kakor bi bil hotel vzeti slovo od vseh travnikov in njiv, od vseh gozdov in poljan, ki so mu bili toliko let domovina, ki so mu tako prirasli k srcu. Da, prav tako je bilo, kakor bi se poslavljaval od doma za vedno, kakor bi odhajal v kraje, odkoder ni več vrnitve v rodni dom.

Z očetom in materjo je včerajšnji dan le malo govoril. Mislil si je, da je najbolje, če opravi to v poslednjem trenutku. Z očetom se, kakor je pač razumljivo, zadnje čase ni dobro gledal, saj je videl v njem krivca, da mora iti k vojakom. Do matere pa prav za prav ni nikoli občutil tiste ljubezni, ki ji jo je bil dolžan. Nekaj čudnega ga je odvrčalo od nje.

»Kaj sem ti hotela reči,« se je tedaj spet oglašila Podbregarica in ga premotila iz premišljevanja. »Kačarjeve Marije še zmerom ni od nikoder in tudi oglašila se ni. Včeraj sem

šalo, bodo hmeljarji spet škropili vsestransko proti peronospori.

V splošnem stanje nasadov zaenkrat ni posebno zadovoljivo. Seveda je še odvisno predvsem od vremena, kako se bo rastlina nadalje razvijala.

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na zadnjem ljubljanskem živinskem sejmu so se za kg žive teže po neizpremenjenih cenah trgovali: voli I. po 5.25 do 5.75, II. po 4.75 do 5.25, III. 4 do 4.50, krave debele po 3.50 do 4, klobasarice po 2 do 3.25, teleta po 6.50 do 7.50 Din. Prasci za rejo po 140 do 230 Din za rilec, konji po velikosti pa po 400 do 3500 za glavo.

SVINJE. Na zadnjem mariborskem sejmu so se trgovali prasci, 5 do 6 tednov stari po 90 do 110, 7 do 9 tednov po 120 do 130, 3 do 4 mesece po 155 do 185, 5 do 7 mesecev 235 do 340, 8 do 10 mesecev po 380 do 495, eno leto po 690 do 800 Din. Svinje so prodajali po 5 do 7 Din za kg žive teže in po 9 do 11 Din za kg mrtve teže.

Sejmi

28. junija: St. Janž (Krški srez);
29. junija: Čakovec, Smartno pri Litiji, Sv. Peter (Ljutomerski srez), samo za blago;
30. junija: Mozelj, Murna peč, Rakek, Zagorje ob Savi, Sv. Bolfenk, Zreče;
1. julija: Jurklošter, Podčetrtek;
2. julija: Kočevska Reka, Petrovče, Ptujška gora, Rakičan, St. Gotard.

slišala, da pojde Kačar danes ali jutri k orožnikom in jih poprosi, naj oni proizvedejo za njegovo hčerjo. Čudno dekle je pa res, da kar tako pusti vse in niti ne pove, kam gre. Če bi se vsaj kaj oglašila...

Andrej se je moral sam sebi posmehovati, ko je segel v notranji žep in otipal Marijino pismo, ki ga bo poslal njenim staršem iz Zagreba. Ko bi le Kačar tako dolgo počakal s svojim proizvedovanjem pri orožnikih, da bo to pismo dobil. V dveh dneh ga mora dobiti.

»Ne vem, kaj je z njo,« se je hitro izgovoril Andrej. »Jaz sem jo od sejma samo enkrat videl, pa nisva nič govorila.«

»Malo hudo ti je pa le za njo, ali ne?« je zvedavo vprašala Podbregarica.

Andrej je samo skomignil z rameni in odšel na dvorišče.

Ko se je vrnil, ga je že čakal zajtrk in oče je stopical po kuhinji ter vlekel dim iz pipe. Z vasi se je čulo glasno vriskanje. Čeprav ni bila ura odhoda, so fantje vendar že klicali na slovo. Večina izmed njih je že izpila nekaj kozarcev vina ali žganja, čeprav je bilo to prepovedano.

Andrej se je vrnil domov komaj pol ure pred odhodom. Hitro je pokosil. Prav za prav se je jedi komaj dotaknil, ker mu nič ni šlo v tek. Potem je stopil v svojo sobo, vzel kovčeg in ga prinesel v vežo. Na prsih je imel Marijin šopek.

»S tem se boš pa res postavil,« mu je rekla mati, ko ga je opazila. »Kje si ga pa dobil?«

»Pa res...« se je vmešal še Podbregar, ki je hotel pozabiti vse, kar je bilo zadnje čase med njim in sinom, ter pokazati nekoliko prijaznejši obraz za slovo.

Blagodejno vplivajo
in negujejo kožo

ELIDA MILA

ELIDA MILO *Favorit*

Že deset let ljubljene vsake lepe žene

Vrednost denarja

Na naših borzah smo dobili v devizah (s prišteto premijo):

- 1 holandski goldinar za 23.91 do 24.06 Din;
1 nemško marko za 17.42 do 17.56 Din;
1 angleški funt za 214.60 do 216.66 Din;
1 ameriški dolar za 43.15 do 43.51 Din;
100 francoskih frankov za 193.72 do 194.14 Din;
100 češkoslovaških kron za 151.64 do 152.74 Din;
100 italijanskih lir za 228.20 do 231.28 Din.

Vojna škoda se je trgovala po 408 do 409 Din, investicijsko posojilo pa po 89 Din. Avstrijski šilingi so bili v zasebnem kliringu po 8.23 Din, nemški klirinški čeki pa po 12.80 Din.

Drobne vesti

— **Novo najdišče dobrega premoga.** Posestnik Rebernak Mihael v Gabrovniku pri Konjicah je v svojem gozdu izsledil lep črni premog, in sicer nekaj korakov nad oplotniško cesto. Premog gleda iz zemlje kakor kamenje. Prav bi bilo, če bi se našel kdo, ki bi ležišču posvetil pozornost. Kakor kaže, je v konjiški okolici še več ležišč premoga.

— **Odkup zlatnikov.** Narodna banka objavlja naslednje odkupne cene za zlatnike. Za en napoleondor (20 zlatih frankov) plača 298.50 dinarjev, kar znači, da je predvojni zlati frank vreden 14.9250 Din. Za zlatnik 20 avstrijskih kron plača Narodna banka 313.40 dinarjev, torej za eno zlato krono 15.65 Din.

»Dobil sem ga,« je mirno odgovoril Andrej. Čemer je bil. Komaj je čakal trenutka, ko pojde od doma, ko bo zaslišal pred vrati pokanje biča in hrzanje konja.

»Da boš pameten pri vojaki,« mu je rekla mati.

Ko je oče za nekaj trenutkov odšel, je hitro segla v omaro. Tam je imela v pratiki spravljene tri stotake, ki jih je že dolgo hranila.

»Da ne boš pri vojaki brez denarja,« mu je dejala in mu stisnila bankovce v žep.

»Saj nisem čisto brez vsega,« je hladno odvrnil Andrej, vendar se mu je dobro zdelo, da se ga je mati spomnila. Zadnje čase se je tako odtujila od njega, še bolj, kakor mu je bila že prej tujka, toda ta njena skrb je le pokazala, da ni tako brez srca, kakor si je on mislil.

Pogledal je na uro. »Zdaj morajo priti,« si je rekel. In res je zaslišal nedaleč harmoniko in pokanje biča. Kmalu nato ga je začel nekdo klicati.

»Iti bom moral, mati,« je rekel. »Pozdravi leni bodite in nikari me čisto ne pozabite. Časih naj mi kdo piše, da bom vsaj vedel, ali ste sploh še pri življenju. Mislim, da se bomo na veliko noč že videli vsaj za nekaj dni.«

Podbregarico so obile solze. »Ali res že greš?« je zaihtela.

»Saj vidite, da moram iti,« je rekel in pustil, da ga je prekrizala. Potem se je še sklonil k njej, da ga je poljubila na čelo. V tem trenutku je stopil oče čez prag.

»Fantje pravijo, da hitro pojdi,« je dejal. »Ne morejo več čakati, da ne bodo vlaka zamudili.«

Nadalje plača Narodna banka za zlatnik 10 dolarjev 774.20 Din, za zlati angleški funt \$39.70 Din, za zlatnik 20 nemških mark pa 368 Din.

— Privilegirana agrarna banka bo spet prišla dajati menična posojila. Iz Beograda poročajo, da bo Privilegirana agrarna banka ponovno začela dajati kmetom menična posojila z rokom devetih mesecev do enega leta, in sicer po obrestni meri 6 odstotkov na leto. Lani banka ni dajala meničnih posojil in je odobraval le delna podaljšanja starih meničnih posojil pri primernem odplačilu. Sredstva za dajanje novih meničnih posojil bo banka najbrž dobila od Narodne banke v obliki reškonta menic.

— Privilegirana agrarna banka bo pregledala denarne zavode. Iz Beograda poročajo, da bo Privilegirana agrarna banka v prihodnjih tednih izvršila pregled poslovanja s kmečimi dolgov pri vseh bankah, ki so ji izročile te dolgove. Ta pregled bodo izvršili uradniki banke na osnovi člena 7. uredb o likvidaciji kmečkih dolgov, ki pooblašča banko, da preko svojih uradnikov izvrši pregled knjig in listin pri bankah in ostalih ustanovah (zadrugah), ki so dolžne izročiti banki svoje terjatve in vse podatke o nepremičninah dolžnikov. Namen pregleda pa je, da Privilegirana agrarna banka ugotovi pravilnost prijav.

— V aprilu so narasle vloge pri 10 slovenskih hranilnicah. Po podatkih Zveze jugoslovenskih hranilnic v Ljubljani so 30. aprila letos znašale vloge pri 29 slovenskih hranilnicah 1.027.678.850 Din, kar predstavlja v primeru s stanjem 31. marca sorazmerno nizke padec za 3.431.626 Din. Vendar je treba poudariti razveseljivo dejstvo, da so vloge na knjižice narasle za več kot en milijon dinarjev, do 606.3 milijona dinarjev, med tem ko vloge v tekočem računu padle, kar je utemeljeno v večjih potrebah gospodarstva na začetku pomladne sezone. Izmed vseh hranilnic izkazuje pravi prirastek vlog 10 hranilnic, razen tega pa so narasle vloge pri dveh hranilnicah po pripisu za 1. 1936. Vloge na knjižice so narasle pri 11 hranilnicah, vloge v tekočem računu pa pri 9 hranilnicah. Število vlagateljev na knjižice je naraslo pri 6 hranilnicah, število vlagateljev v tekočem računu pri 4, skupno število vlagateljev pa pri 5 hranilnicah. Te številke dokazujejo, da se zaupanje v hranilnice in v denarne zavode sploh polagoma spet vrača.

»Že grem,« je dejal Andrej, segel očetu v roko in stopil čez prag. Na ramo si je del kovčeg in nekaj trenutkov nato je bil že na cesti. Skočil je na voz, ki je stal pred hišo, zavrlal in se še enkrat ozrl proti domu. Oče in mati sta stala na pragu. Mati si je brisala oči v predpasnik, oče pa je mrko žulil svojo pipo. Potem ju je ovinel skrivaj njegovim očem.

»O, Andrej, ti boš še smrt zamudil,« je dejal voznik, ki edini na vozu ni bil namenjen k vojakom.

»O, tako hudo ne bo,« je odvrnil Andrej. »Sicer pa bi me že hitro dobili, če bi bil prepozen.«

»Oh zdaj gremo, oh zdaj gremo, nazaj še pridemo...«

S temi besedami so se mladi fantje poslovili od domače vasi.

Pot do prve postaje je bila precej dolga, toda hitro jim je minila med pogovorom. Fantje so bili vsi v cvetju, toda resnici na ljubo moramo reči, da takšnega šopka kakor Andrej ni imel nihče izmed njih. Kako zavidno so vsi gledali krvavo rdeče nageljne na njegovih prsih. Izpraševali so ga, kje jih je dobil, toda Andrej je molčal kakor grob. Ni maral, da bi bil kdo začel govoriti o Mariji, in kar čudno je, da je nihče ni omenil, saj so bili fantje po večini že nekoliko od vina omojeni, in se v takšnem razpoloženju kaj rada utrga tudi beseda, ki ni zaželeno.

IX.

Marije ni...

Kar mrtva je postal vas, ko so fantje odšli k vojakom. Slučaj je nanesel, da so bili med potrjenimi vsi tisti, o katerih so misli

DOPISI

ČRNOMELJ. Tudi pri nas je že lepo število tujecev. Letoviščarji najdejo pri nas dovolj razvedrila. Naše vinske gorice so zelo lepe, naši gozdovi nudijo dovolj izprehodov in zaščite proti neznosni letni vročini, naši bistri Dobljčanka in Lahinja se združita pod črnomeljskim tromostovjem v eno reko Labinjo ki se izliva v Kolpo. Te naše reke gonijo lepo številno mlinov in žag. Dolga leta je Črnomelj pogrešal udobno kopališče, pred leti ga je pa naposled dobil. Zdaj imamo krasno kopališče v lepi legi za solnčenje in razne zabave. Le žal, da je oddaljeno skoro en kilometer od mesta. Ni pa se še našel podjeten človek, ki bi začel s čolnom, morebiti z malim motorjem, prevažanje kopalecev od črnomeljskih mostov do kopališča in nazaj. Promet bi bil znaten. Zasluzek bi imela kopališče in prevoznik. Hkratu bi se s tem preprečilo kopanje v reki Dobljčanki, ki teče okoli Črnomlja in pobira vse odtoke iz mesta. — Letos gradbena delavnost pri nas spi. Manjka denarja. Edino Sokol se je malo zdrnil s svojim zvočnim kinom.

MAJA NEDELJA. Pri nastopu sokolske čete v nedeljo 4. julija ob 16. uri bodo sodelovali vsi oddelki. Po telovadbi bo ljudska veselica. Bratske edinice in vsi prijatelji sokolstva od blizu in daleč — 4. julija na svidenje pri Mali Nedelji!

SEVNICA. Gasilska četa priredi v nedeljo, 27. t. m. ob pol 16. uri na glavnem trgu veliko tombolo. Na razpolago bodo krasni dobinki, kakor molzna krava, žensko in moško kolo, cela koža podplatov, vreča moke in še ogromna zaloga razne emajlirane in porcelanaste kuhinjske posode (lonci, kozice, vedra za vodo, krozniki, skleda, vrči, skodelice za kavo in čaj) nadalje ležalni stoli, usnje in podplati, moške hlače, blago za ženske obleke in moško perilo, stekleni servisi, celi zaboji mineralne vode in še mnogo drugih lepih dobikov. Čisti dohodek je namenjen za gradnjo gasilskega doma.

ZAGORJE (Smrtna kosa). Pred dnevi so pokopali na Čemšeniku narodno zavednega gospodarja g. Valentina Kolence, ki je dočkal visoko starost. Kljub neugodnemu vremenu ga je spremila na zadnji poti velika množica prijateljev, znancev in drugega občinstva. Pokojnik je bil splošno priljubljen. Svoje otroke je

vaščani dejali, da so preglasni in da zaležejo več kakor vsi drugi, vsaj s svojo živostjo.

Mir na vasi so občutili zlasti pri Kačarjevih, kjer je bilo zaradi Marijinega nepričakovanega bega od doma že tako tiho kakor v grobu. Tisti dan po odhodu fantov je Kačar hodil okoli hiše kakor izgubljen. Premišljeval je, ali naj stopi v sosedno vas k orožnikom, in jim reče, naj poskusijo dognati, kje je njegova hči. Vendar pa se je še obotavljal. Občutil je dobro, da je sam kriv Marijinemu begu in nerodno mu je bilo, da bi zaradi tega hodil okoli orožnikov. Saj je napisala, da je preskrbljena. Najbrž si je kje v mestu dobila službo in bo ostala tam, dokler je ne bo domotožje prignalo nazaj. Čemu bi jo torej preganjal z orožniki? Kaj bodo rekli ljudje, pri katerih je dobila službo? Zato je sklenil, da bo še nekaj dni počakal. Samo jezilo ga je, da ga pušča hči v takšni negotovosti in se ne oglasi. To je potožil tudi svoji ženi. Hčerini beg ju je v zadnjih dneh čudno zbližal. Prej sta mislila vsak po svoje in navadno se je potem zgodilo, da sta se sporekla, ko sta se hotela zediniti, zdaj pa sta bila spet kakor v prvem času zakona. Razumela sta spet drug drugega.

Da, tudi Kačarica je bila mnenja, da je najboljša še kakšen dan počakati. In njuno čakanje ni bilo zaman. Ze drugi dan je prišlo Marijino pismo iz Zagreba. — tisto pismo, ki ga je bila Marija napisala pri Andrejevi botri in ga je Andrej nekaj dni nosil s seboj ter oddal v Zagrebu na pošto. Pismo je bilo naslovljeno na mater in v njem sta brala tole:

vzgojil v naprednem in nacionalnem duhu. Starosta Sokola v Zagorju učitelj Lojze Kolenc je njegov sin. Naj mu bo ohranjen lep spomin, svojem pa izrekamo toplo sožalje.

ZREČE. Nedavno sem šel na sejem v Vita-nje. Ker je deževalo, sem stopil v gostilno kjer sta sedela dva kmeta iz Frankolovega in se pogovarjala. Bila sta Grega in Jaka. Pa se je udaril Grega po prsih in rekel: »No, Slovenski gospodar« je vas liberalce pošteno našeskal in naštel grehe tistega vašega društva, ki nam hoče vso pošteno mladino pobrati in jo po liberalno vzgojiti. Pa še plesati jo uči...« Ko je Grega ustavil svojo lajno o bogaboječnosti mladine, ki drži s »Slovenskim gospodarjem,« je menil Jaka: »Slovenski gospodar« se je po stari navadi krepko zlagal. Če bi vaše Katoliško prosvetno društvo vzgajalo mladino res tako, kakor pišete v listu, bi bilo prav lepo. Kaj pa tisto deklet s tako široko ljubeznijo, da zdaj ne vedo, kdo bo moral kupiti cucelj. Narodna pesem pravi: »Če že ljubiš, ljubi enega, še boljši pa nobenega...« Nekateri fantje in dekleta se tudi ne obnašajo prav lepo, kadar gredo ponoči domov z vaših prireditev. Ali pa je morda to lepa krščanska vzgoja, da ste na dan zadnjih volitev izobesili na oknih pohujšljive grde slike...« Ko sta Frankolčana končala, sem še jaz pristavil: »Pri nas v Zrečah je prav tako. Pošteni in narodni ljudje smo v naprednih vrstah.« Ko sem Frankolčana vprašal, kako je bilo, ko je Društvo kmečkih fantov in deklet prosilo za dvorano v Društvenem domu, mi je Jaka rekel, da so prošnjo odklonili, češ da v enem gnezdu nimata dva ptiča prostora. »Seveda,« je še pristavil Jaka, »ptiči dveh vrst ne morejo v eno gnezdo, zlasti če ima eden izmed njih menda kar devet postranskih mladičev.« Radoveden sem tudi bil, kako je s tisto posojilnico v Društvenem domu in njenimi dolgovi, pa mi je Jaka rekel, da so jurje delili za katoliški tisk in sploh odlično gospodarili. »Zdaj tudi zadrugo skupaj spravljajo,« je dostavil Jaka, »da bi trgovca g. Šnabla uničili.« To vse sem torej izvedel na sejmju. R. P., kmet iz Zreč.

DOBRO SRCE.

OČE (svojemu bodočemu zetu): »Dragi Miha, povedati ti moram, da sem izgubil vse svoje premoženje. Ves sem obupan.«

MIHA: »Od srca se mi smilite. Da bi vas vsaj malo potolažil, vam pustim vašo hčerko.«

»Draga mati!

Oprostite mi, da sem tako ušla od doma. Nisem mogla več strpeti. Slišala sem pogovor med vami in očetom in ta pogovor je bil dovolj, da sem se odločila...«

Torej sem imela prav,« je zavzdihnila Kačarica. »Marija je bila takrat v sobi in je slišala, kako si grozil, da jo boš spodil od doma...«

Kačar ni rekel niti besede. Bolelo ga je, da piše hči o tem, razen tega pa se je že tudi kesal besed, ki jih je bil takrat izrekel.

In Kačarica je brala dalje:

»... Ne bodita v skrbeh zaradi mene. Ze prej me je večkrat povabila neka prijateljica, naj pridem za nekaj časa v Zagreb, da bom vsaj kaj sveta videla. Odgovorila mi je, da bom lahko dobila službo pri družini, kjer je ona. Večkrat sem ji odgovorila, da me ne bi vi pustili od doma, zdaj pa sem njeno vabilo sprejela. Reči moram, da sem v službi zadovoljna. Dobro ravnamo z mamo in ne morem se pritoževati. Tudi plačo imam še kar dobro...«

»No, samo da se ji dobro godi,« je dejal Kačar in težak kamen se mu je odvalil od srca. »Bo vsaj nekaj izkusila,« je dodal, ko žena ni nič odgovorila na njegove besede.

»... Domov me najbrž ne bo tako kmalu,« je brala Kačarica dalje. »Saj tudi ne vem, kaj naj bi doma počela. Vem, da se bosta dolgočasila, toda jaz v domači vasi ne bi imela občutka. Vi, mati, me morate že razumeti, saj ste bili tudi vi nekoč mladi in ste morda čutili isto kakor jaz. Bati se pa zame ni treba. Nič hudega se mi ne bo zgodilo, saj sem že toliko pri pameti, da bom znala nase paziti...«

Zakaj joka otrok?

Domače novosti

* **Kralj Peter na Bledu.** V torek zjutraj je prispel na ljubljanski glavni kolodvor dvorni vlak, s katerim se je vozil iz Beograda na Bled Nj. Vel. kralj Peter II. s svojim spremstvom. Po 18minutnem postanku je dvorni vlak nadaljeval vožnjo proti Bledu. Naš mladi kralj ostane med nami dalje časa.

* **Naš mladi kralj je z odliko končal spodnjo gimnazijo.** Za konec šolskega leta Nj. Vel. kralja se je vršila v soboto dopoldne na dvoru na Dedinju domača slovesnost, ki so se je udeležili kralj Peter II., kraljica Marija, knez namestnik Pavle, kraljeva namestnica dr. Rađenko Stanković in dr. Ivo Perović, minister dvora, guverner kralja s profesorji in drugi. Po končanem verskem obredu je kraljev guverner sporočil, da je kralj Peter z odličnim uspehom in z odličnim vedenjem končal 4. razr. realne gimnazije in da je glede na tak uspeh oproščen nižje tečajne skušnje. Po tem sporočilu je guverner v kratkem govoru v imenu profesorjev čestital kralju k njegovemu uspehu in poudaril naloge, ki ga čakajo pri nadaljnjem šolanju. Nato so kraljica Marija, knez namestnik in drugi tudi čestitali kralju k njegovemu uspehu.

* **Bratski bolgarski poštarji v Ljubljani.** V nedeljo so imeli v Ljubljani zbor svojega društva uradniki poštne, telefonske in brzojavne stroke iz vse države. Zbora so se udeležili s številnim odposlanstvom tudi bolgarski poštarji, ki so jim naši poštarji priredili na ljubljanskem kolodvoru prisrčen sprejem.

* **O ljutomerskem bivanju Petra Živkovića.** Iz Ljutomera nam pišejo: »Domovina« je že poročala o lepem sprejemu predsednika Petra Živkovića in drugih voditeljev nacionalne politike v našem mestu. Konferenca, katere se je udeležilo nad 160 odposlancev stranknih organizacij iz vsega ljutomerskega sreza, je lepo uspela. Jeza in zavist nasprotnikov odsevata najboljše iz dopisa v »Slovenskem gospodarju«. O tem listu sicer zatrjujejo, da piše v duhu katoliške akcije, pa bi torej moral prinašati same resnične podatke, vendar je v njegovem poročilu iz Ljutomera vse polno neresnic in zavijanj. Pa se nič ne jezimo zato, saj ljudje že vedo, kje je resnica.

* **Manifestacijsko zborovanje JNS v Sarajevu.** V nedeljo je bilo v Sarajevu mogočno javno zborovanje JNS. V ogromnih množicah so prispele somišljeniki iz vsega sarajevskega okrožja, po večini kmetje in kmečka mladina. Shod je trajal polne štiri ure in je potekel v navdušenem razpoloženju. Govorili so predsednik stranke Peter Živković, sena-

torji Jovan Banjanin, dr. Grga Anđelić in Mitjutin Dragović in poslanci Milan Mrava-lje, Dragoljub Jevtić in Mustafa Mulahić. Poleg njih je bilo navzočih še okrog 40 drugih senatorjev in poslancev JNS iz vseh krajev države, med njimi tudi ljubljanski poslanec Rajko Turk.

* **Občinske volitve v Kranju.** Pri občinskih volitvah je bilo volilnih upravičencev 1565. Na volišču v mestu Kranju je volilo 523 volilcev, na volišču na Primskem pa 287, skupaj 810 (51,7%). Izvoljena je edina kompromisna lista, katere nosilec je g. Česen, bančni ravnatelj v Kranju. Po kompromisu dobi JNS 12 odbornikov, JRZ 12 odbornikov, skupina tovarnarja g. Focka pa 6 odbornikov.

* **Rabuke zaradi slovenske starokatoliške maše v Škocijanu.** Pišejo nam: Za predzadnjo nedeljo je bila napovedana prva slovenska starokatoliška služba božja v Škocijanu. Seveda je bilo jasno, da se bodo našli nestrpni ljudje, ki bodo skušali motiti versko svečanost starokatoličanov. Orožniki pa so storili svojo dolžnost in so preprečili divjanje, saj so trupe nahujskanih ljudi hotele dejansko napasti starokatoliškega župnika g. Lavrinca. Ker so starokatoličani tudi kristjani, je skrajno grdo, da jih nestrpneži ne puste pri miru. Škocijanski starokatoličani pripravljajo novo svečanost, ko bodo položili temeljni kamen za svojo lastno cerkev.

Otto Witt:

SKRIVNOST ZLATEGA RUDNIKA

Kriminalni roman

8

Baltimore je vzel papir. Bil je na obeh straneh popisan. Na eni strani je bilo zapisano: »...so najbrže zadosti presoljeni.« Na drugi strani pa: »... mladost in neizkušenost. Zato seveda ne razume.«

Inženjer je obračal in obračal listek

»Da,« je rekel nato, »s tem je kakor z vsemi ugankami: kadar jo rešiš, se ti zdi smešno, da si jo morda tako dolgo časa reševal. V teh besedah je seveda ključ vse skrivnosti. Besedi 'mladost in neizkušenost' se morda nanašata na vas.«

»Ne, gotovo se to mene ne tiče,« je menila. »Pa tudi 'zadosti presoljena' pač jaz ne morem biti.«

»Nedvomno so te besede v zvezi z nemodskim rudnikom. Toda kako?« je dejal Baltimore.

»Jaz vam tega ne morem pojasniti, ker ničesar ne vem,« je odvrnila mladenka. »Morda bi bilo umestno, če vas zapustim, da lahko v miru premislite vso zadevo.«

»Samo še trenutek! Odgovorite mi še na eno vprašanje. Toda ne smete izdati očetu, kar vas bom zdajle vprašal. Kdaj in kako je izgubil vaš oče sredinec na levici?«

Ana se je zdrznila.

»Ah, vi ste vohunill...«

»Ne, nisem vohunill. Gospode v amalgam-

skem rudniku sem povprašal, kakšen je lastnik nemodskega rudnika. To je vendar odpustljiva radovednost, kaj ne? Na moje vprašanje so mi ga pokazali in tedaj sem opazil to majhno telesno napako. No, prosim še enkrat: kdaj je vaš oče izgubil prst?«

»Ali je potrebno, da vam to povem. Mislim, da sva midva že enih misli glede mojega očeta, ki gotovo ni zapleten v to umazano zadevo.«

»Jaz za svojo osebo pa sem mislil, da sva midva zaveznika, ki sva čisto odkritosrčna drug nasproti drugemu. Kaj ne?«

»Da, da.«

»To vprašanje sem vam zastavil le zaradi tega, ker je pri mojih preiskavah neogibno potrebno, da izvem glede vašega očeta polno resnico.«

»Dobro, dobro. Saj ni nikaka skrivnost. Moj oče je izgubil prst na nekem lovu, ko je bival na Sumatri. To se je zgodilo nekako v času, ko ste vi dobili usodni prstan.«

Baltimore je začutil, kako je prebledel. Sicer si je že prej pri sebi raztolmačil vso reč, toda odgovor Amleyjeve lastne hčerke mu je le prehitro potrdil domnevo.

»Zakaj pa ste tako presenečeni?« je rekla Ana.

»Ne, ne, to se vam samo zdi. Najlepša hva-

la za vašo pojasnila. Se nekaj bi rad vedela kolikokrat je vaš oče doma?«

»Dvakrat do trikrat vsak teden.«

»Ali pogosto govori s Sperom?«

»Seveda, saj sta dobra prijatelja... mladenka se je nenadno prekinila. Zbala se je, da ne bi preveč povedala.

Inženjer se je delal, kakor bi ne bil ničesar opazil, in je nadaljeval:

»Ali se oba gospoda pogovarjata tudi med štirimi očmi?«

»Ze spet sumite v nedolžnost mojega očeta.«

»A vi mi ne zaupate. Če se ne motim, sva midva zaveznika v tej zadevi.«

Ana se je potrudila, da se je premagala.

»No, v božjem imenu, naj bol« je vzkliknila. »Oba gospoda se zmerom, kadar se zvečer pri nas sestaneta, zelo dolgo skrivaj pogovarjata. Jaz pa moram ob takih prilikah biti pred hišo za stražnika, da se ne približata kakšen nepoklicanec.«

Inženjer je lahno zažvižgal.

»Aha!« je rekel.

Ana ga je radovedno pogledala.

»Ali se vam zdi to tako čudno?« je vprašala.

»Da, zelo čudno. Ali niste nikdar slišali, o čem sta razpravljala?«

Ana je molčala in ni vedela, kaj bi storila.

»No?« je vprašal inženjer.

»Da,« je rekla naposled oklevaje. »Nekoč sem prišla k njima v sobo, preden sta končala posvetovanje, in tedaj sem čula Spero reči mojemu očetu: 'Naslednjih deset, naslednjih deset.' Seveda nisem razumela, kaj

* »Delavska politika« jih je okrcala. V dopisu »Pristavljali so piskrček« ošteva »Delavska politika« trboveljske komuniste: »Zadnjič so pri nas v Trbovljah neki ljudje, ki sta jim vsaka razredna organizacija in delavsko društvo premalo revolucionarni, pobirali za venec in odposlanstvo nekemu, ki so ga gotovi krogi razglasili za narodnega mučenika. Zanimivo je, da so sodelovali pri tem ljudje, ki jim svetovna revolucija prepočasi napreduje, ki povsod pripovedujejo o izdajstvu nad proletariatom in ki smatrajo vsakega delavskega zaupnika za cokljo, da ne more priti do akcije proletarskih množic. Kľofuto, ki jim jo je bil prilepil zadnjič »Slovenec«, so spravili v žep in so se za njo zahvalili s pobiranjem za venec in z odposlanstvom na pogreb. Ljudje, ki so s svojo proletarsko moralno tako globoko padli, pač nimajo pravice dajati komurkoli naukov.«

* Fran Erjavec premeščen v Ljubljano. Kakor poročajo iz Beograda, je dozdajšnji poročevalec prosvetnega ministrstva za slovensko osnovno šolstvo Fran Erjavec razrešen svoje službe v ministrstvu in premeščen v Ljubljano. Opravljal bo posle sreskega šolskega nadzornika za severni del sreza Ljubljane okoličice.

* Prihovski aretiranci izročeni sodišču. Banska uprava v Ljubljani je izdala obvestilo, da so bili osumljenci, aretirani v zvezi z dogodkom pri Prihovi, izročeni sodišču. Izročeni so bili: 1. Reja Stanko, upravnik »Marmorskega Večernika Jutra« v Mariboru; 2. Silč Ivan, sluga pri upravi »Jutra« v Mariboru; 3. Kodrič Fran, zasebni uradnik, zdaj brez službe, v Radvanju pri Mariboru; 4. Bunc Jožip krojač brez posla v Mariboru; 5. dr. Gorišek Milan ml., odvetniški pripravnik pri Sv. Lenartu; 6. Korošec Mirko, odvetniški uradnik pri Sv. Lenartu; 7. Neuwirth Feliks, šofer pri Sv. Lenartu; 8. Markež Vinko, mehanik in šofer pri Sv. Lenartu; 9. Beigott Ivan, trgovec pri Sv. Lenartu; 10. Primec Mirko, posestnikov sin v Hočah; 11. Orožen Milan, absolvirani pravnik v Celju; 12. Primec Filip, ključavničar v Hočah; 13. Mlinar Ivan, trgovski sluga v Mariboru; 14. Dugina Viktor, pomožni delavec državne železnice v Mariboru; 15. Urbančič Ludvik, ključavničar v Mariboru; 17. Štancer Drago, krojaški pom. v Mariboru. Osumljenca Klug Hans in Kranjc Ivan sta po izvršenem napadu pobegnili v Avstrijo. V zaporih celjskega okrožnega sodišča je že osumljenec Brajkovič, pekovski pomočnik

v Mariboru. Izdan je nalog za aretacijo še treh osumljencev.

* Banjalški trgovski vajenec je postal ameriški milijonar. 13 letni David Prša, trgovski vajenec v Banjaluki je odpotoval leta 1912. v Ameriko, kjer si je med vojno prihranil nekaj nad 160 dolarjev in s tem denarjem je odprl skromno gostilno v Duluthu. Oženil se je s hčerko nekega Slovenca in leta 1928. je imel že veliko živilsko trgovino z devetimi podružnicami. Zdaj je eden izmed najbogatejših v mestu.

* Čebelarje prevaževalce, ki nameravajo kamorkoli v dravski banovini postaviti svoje čebele na ajdovo pašo, opozarjamo, da morajo pri pristojnem županstvu, kjer je pasišče, do 1. julija vložiti s kolkom za 10 Din kolkovano prošnjo in v njen navesti število panjev, ki jih mislijo postaviti na pašo, pasišče, kamor jih nameravajo postaviti, in kraj, kjer imajo svoje čebele stalno nameščene. Poleg tega naj navede vsak čebelar tudi svoj natančen naslov. Čebelarji, držite se natančno uredbe o prevažanju čebel na pašo in preskrbite si pravočasno potrebna dovoljenja od županstev. Brez dovoljenja ne sme postaviti nihče čebel na ajdovo pašo.

* Gorjanski tabor na Pokljuki. Ljubiteljem narave in naših planin je gotovo znana divna Poključka luknja z Galerijami Nj. Vis kraljeviča Andreja. Marmornata spominska plošča, ki priča, da je pokojni kralj dovolil, da se ta galerija imenuje po njegovem sinu, je bila letos v začetku maja uničena. Neznani zločinec je trikrat vanjo ustrčil in s tem uničil spominsko delo. Podružnica SPD v Gorjah si je nadela nalogo, da nabavi in odkrije novo ploščo. Odkritje nove spominske plošče bo v nedeljo 27. t. m., v primeru slabega vremena pa 29. t. m. Ob tej priliki bo skupen izlet vseh gorjanskih društev pod imenom Gorjanski tabor. Zbirališče izletnikov ob 5. zjutraj pri farni cerkvi v Gorjah, nato pa skupen odhod v Poključsko luknjo in na Galerije Nj. Vis. Andreja. Ob pol 7. pridrijo jamarji novo spominsko ploščo na skalo ob igranju gasilske godbe. Ob 7. odhod po Grabnu, lepi in senčni pešpoti preko Pokljuke na Mrzli studenec, kjer bo kratek postanek in zbirališče zamudnikov in onih, ki pridejo po drugih potih in gostov. Ob 9. skupen odhod na Zagorevijek, kjer bo ob 10. v kapeli sv. Antona maša za vse udeležence izleta. Po maši kratki nagovori vseh društvenih predsednikov. Sledil bo daljši posta-

nek z obedom in prostim planinskim veseljem. Nato skupen odhod preko Koprivnika v Bohinj in povratek s turističkim vlakom. Priidite!

* Ogledalo gospodinje... V vsakem gospodinjstvu so reči, ki pričajo o osebnosti gospodinje. Snežnobelo, brezhibno ohranjeno perilo, govori zanjo bolj kakor marsikatera druga dragocenost, ki ne potrebuje nege, da ostane dolgo nova. Gospodinje, ki to vedo, uporabljajo že desetletja dobro in preizkušeno Schichtovo mišo Jelen.

* Smrtna nesreča. Te dni se je na Jesenicah pripetila huda nesreča. Cilka Lešnikova, natakariča v znani Žmorčevi gostilni v Mojs strani, se je pripeljala po opravih na Jesenice. Naenkrat pa je zagledala pred seboj avtomobil, se ga ustrašila, izgubila prisotnost duha in se tako neokretno hotela izogniti, da jo je avtomobil s svojimi blatniki zgrabil in jo potisnil ob stran ceste tako nesrečno, da je priletela na glavo. Ljudje so ji takoj prikočili na pomoč in jo dvignili. A so se takoj prepričali, da je ponesrečenka nehala živeti. Avtomobilista ne zadena nobena krivda.

* Orožnika sta rešila otroka smrti. Ko sta se nedavno napotila orožniški podnadrednik Ivan Iljaž in orožniški kaplar Andrej Kranjc iz Selnice ob Dravi na službeni obhod, sta v Spodnjem Boču slišala obupne klice na pomoč. Orožnika sta odhitela na kraj, odkoder so se slišali klici in neka ženska je pokazala v potok, ki je zaradi deževja silno narasel. Med lesom je vođa nesla tudi otroka. Oba orožnika sta odložila puški in skočila v poldrugi meter globok potok in z velikim naporom rešila otroka. Otrok je bil že nezavesten ter sta ga orožnika z umetnim dihanjem spet spravila k življenju. Vse reševanje je gledala mati Jožefa Jerčeva, doma iz Slemenca, občina Sv. Križ nad Mariborom. Do nesreče je prišlo na tale način: Hčerka Jerčeve Ivanka je šla z materjo preko neke brvi. Pa je otroku spodrznilo in je strmoglavil v potok. Sreča je le, da sta klice matere na pomoč slišala orožnika.

* Smrtna nesreča pri podiranju dreve. Pred kratkim so se odpravili v gozd podirati drevje Janez Šalamon, Matevž Lesar in brata Jožef in Franc Karo z Vranskega. Ko so podirali peto bukev, je nesreča hotela, da je drevo padlo na 71 letnega Janeza Šalamona. Dobil je le majhno poškodbo, a je bila zaradi njegove starosti zadostna, da je ponesrečenec izdihnil.

bi pomenile te besede. Moj oče ni rekel ničesar.

»Ali je to vse, kar ste slišali?«

»Da.«

Nekaj časa je premišljala, nato pa je menila:

»Često sem slišala, kako je moj oče nasprotoval tistim posvetovanjem. 'Saj se nam dobro godi,' je navadno rekel, 'jaz prav nič ne hrepenim po tvojih zasebnih zabavah.' Veste, Spero ima mnogo močnejšo voljo, kakor moj oče. Zato nasproti mojemu očetu zmerom obvelja Sperova volja.«

»Vse, kar mi pripovedujete, me zelo zanima, gospodična Amleyjeva. Toda zdaj pride glavno: brezpogojno mi morate omogočiti, da bom lahko enkrat prisostvoval tistim posvetovanjem. Zvečer, kadar se bosta posvetovala, moram priti skrivaj v vašo hišo.«

Lepo dekle je zardelo.

»To je čisto izključeno,« je rekla.

»Mora se zgoditi,« je ugovarjal Baltimore odločno. »Pustili mi boste odprta vrata ali pa okno in jaz bom zlezal v hišo.«

»Kaj pa, če vas zasačita?«

»Previden bom.«

»A kaj bi rekel oče, če bi zapazil, da skrivam v hiši tujega gospoda? In zločinski Spero bi pobesnel!«

»Imam revolver.«

Ana je prebledela.

»Moj oče pride že nocoj,« je rekla naposled. »Vaša volja je močnejša od moje. Ugodila bom vaši želji, saj sv. varotnika.«

»Za nocoj vsa zadeva še radež dosti pripravljena, zato moram to prisluškovanje preložiti na poznejši dan.

»Potem torej čez štiri dni, ko bo oče spet doma.«

»Lepo. V štirih dneh. Če se mi med tem posreči rešiti uganko, toliko boljše.«

»Mislim,« je rekla Ana, »da bi vas te štiri dni ne obiskala, razen če bi se zgodilo kaj posebnega. To predlagam zaradi Spera, ki bi mogel zasumiti, da sva midva dogovorjena.«

»Tako?« je vprašal zamišljeno. »Ali je Spero morda že opazil, da se midva večkrat sestajava?«

»Ne, doslej še ne. Vendar pa je previdnost umestna. Zločinec Spero je nevaren.«

Ana je nato zajahala svojega konja in odjezdila s prisrčnim poklonom.

Ves očaran je gledal Baltimore za lepim dekletom...

»To je dobro in divno dekle,« je govoril sam pri sebi. »Ubožica, kako hud udarec bo zanj, ko izve, da njen oče ne hodi po poštenih potih.«

Sklenil je, da ji bo kruto resnico prikrival, dokler bo mogel, in da bo izkušal Amleyja rešiti iz zadeve.

»Toda, kako naj to storim? Ali je to sploh mogoče?« je mrmral sam pri sebi.

Popoldne je prišel ravnatelj Wilson.

»Kako napredujemo?« je vprašal.

Baltimore po svoji navadi ni o doseženih uspehih nikomur ničesar povedal. Tudi tokrat ni niti z besedico izdal, kaj se je zgodilo.

Wilson je tako izvedel le, da preiskava lepo napreduje in da je inženjer bolj ko kdaj prej prepričan, da se zlato za Nemod krade v amalgamskem rudniku.

Spet in spet je obžaloval ravnatelj nakup

nemodskih ležišč zlata, saj ta usodni nakup grozi dovesti banko v polom, ker v tem rudniku ni toliko zlata, kolikor ga na nepojasnjen sleparski način daje. Ko je govoril z Baltimorejem, je tudi rekel:

»Že neštetokrat sem obžaloval, da je Walker še nekoliko premlad in neizkušen in seveda ni razumel položaja. Zato je prehitro sklenil kupčijo.«

Baltimore se je spomnil podobnih besed na koščku Sperovega pisma in nenadno veselo poskočil:

»Hura!« je vzkliknil. »Mlad in neizkušen in seveda ne razume... Zdaj razumem. To je torej Walker!«

Resni Wilson je osupel pogledal inženjerja. Kaj je zblaznel? Kaj naj pomeni ta po njegovem mišljenju čisto neutemeljena veselost?

Baltimore mu ni dal nikakih pojasnil, temveč je začel z rokami, prekrizanimi na hrbtu, stopati po sobi gor in dol. Zdaj se je rešitvi uganke spet za korak približal. Walker je bil mož, ki ga je Spero mislil v svojem pismu. To je zdaj jasno ko beli dan.

»Baltimore je čisto pozabil, da je Wilson prisoten, na je glasno rekel:

»Toda kdo, za vruga, je zadosti presoljen?«

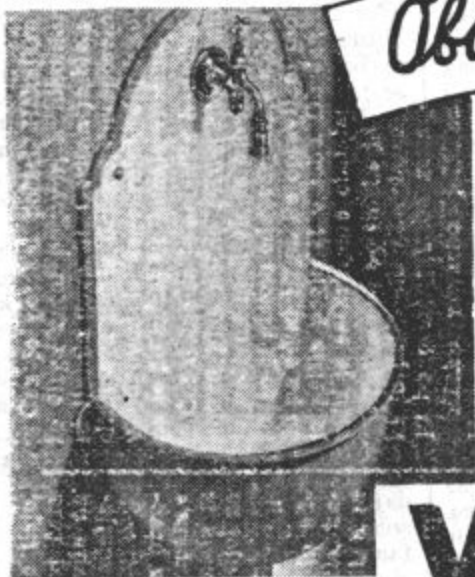
»Kaj ste rekli?« je vprašal začuden Wilson.

»Ah, ovrostite!« je odvrnil Baltimore smeje se. »Snet sem enkrat po neprevidnosti glasno mislil.«

Wilson je ostal čez noč v Nemodu.

Ko je izrazil svoje začudenje o tem, da se je Baltimore tako razveselil, ko je slišal trditev, da je ravnatelj amalgamskega rudnika še nekoliko »premlad in neizkušen,« je začel

Občutljivo ali ne-

Kar koli je treba očistiti — Vim čisti vse: boljše in navadnejše! Vim vsebuje drobno zmlete substance, ki posebno delujejo in razkrajajo. Te omehčajo nečistočo, tako da se jo zlahka popolnoma odstrani, ne da bi se predmet poškodoval. Vim je zelo varčen v uporabi in zares vreden svoje cene.

VIM čisti vse

* **Smrt mlade kolesarke pod avtom.** 14-letna posestnikova hčerka Roza Verasova iz Požege pri Framu se je pripeljala z doma na kolesu v Maribor. Nameravala je posetiti teto. Pa je privozil s Ptujске ceste proti mestu tovarni avto, last trgovca Ignacija Lakenbacherja iz Varaždina. V bližini Zoharjeve gostilne se je pojavila na levi strani tovornega avtomobila Roza Verasova, ki je nekaj časa vozila ob tovrnem avtomobilu in ga skušala prehiteti. Ko pa je prišla do višine prednjega kolesa, je iz še ne ugotovljenega vzroka strmoglavila s kolesa pod kolo tovornega avtomobila. Šofer tovornega avtomobila je tokoj potegnil zavore, toda bilo je že prepozno. Kolesarka je v mariborski splošni bolnišnici kmalu po prevozu izdihnila.

* **Povodenj v Dravinjski dolini.** Zadnje deževje je spet nagnalo Dravinjo iz struge, da se je daleč naokrog razlila čez polja in travnike in je kmetom povzročila mnogo škode. Srečni oni, ki so že spravili seno, a mnogim ga je odneslo. Uničeni so tudi pridelki, ki jih je voda dosegla. Voda je ogražala na več mestih tudi ceste. Dravinja, ki vsako leto po nekajkrat napravi veliko škodo, je nujno potrebna regulacije.

* **V smrt, ker mu je toča pobila polje.** V Podkrajju se je čbesil v svojem skednju 42-letni posestnik Ivan Klavž. Pokojnemu Klavžu, ki se je boril z gospodarskimi neprilikami, je še toča pred dnevi vse potolkla. Zato se je nasproti sosedom izrazil, da tega ne more pretrpeti in da pojde zaradi tega v smrt. To svojo grožnjo je res izvil. Klavž zapušča ženo in štiri neprežkrbljene otroke.

* **Dva samomora.** Orožniki na Ježici so že dolgo zasledovali vlomilca 32-letnega bivšega ključavničarja Antona Srčnika iz Mengša. Te dni pa so ga le prišli in ga privedli v sodne zapore v Ljubljani, kjer je postal prej zgovorni aretiranec naenkrat ves zamišljen. Paznik ga je pozval, naj leže k počitku. Ko je kasneje ponovno pogledal v celico, je videl, da je postelja še vedno prazna. Vstopil je in našel Srčnika že mrtvega. Visel je za vrati na hladnem pasu, pritrjenem na cev centralne kurjave. V prostovoljno smrt je šel tudi Mihael Černe. Skočil je s Karlovskega mostu v Ljubljani v Gruberjev prekop in utonil.

* **Pečena svinja je eksplodirala na svatovski mizi.** V Gakovu blizu Sombora so imeli svatbo. Oženil se je premožni kmet Martin Landher. Na izdatno obloženo mizo je prišla

tudi pečena svinja. Ko so se svatje pripravljali, da bi segli po mastni svinjski pečenki, je nastala silna eksplozija in svinja se je razletela na drobne kose. Izkazalo se je, da je bil v svinji s smodnikom napolnjen kravji rog. Nastal je silen poplah. Enega otroka so pohodili, drugi je pa zbežal v hlev, kjer ga je udaril konj in ga ubil.

* **Zaradi nepremišljene igre z vžigalicami sta zgoreli dve domačiji.** Boriškovi v Jaršah pri St. Lambertu so bili pri spravljanju mrve. Doma sta ostala le šestletni Ivan s triletno Dragico. Otroka sta našla na omari škatlico vžigalic, stekla na skedenj in začela prižigati. Naenkrat je bila vsa domačija v ognju. Kljub vsemu prizadevanju vaščanov in na pomoč prispelih šentlamberskih gasilcev Boriškove domačije ni bilo mogoče več rešiti. Vso skrb so vrgli na reševanje sosednih hiš. Naslednji dan je bilo vetrovno vreme in je veter zanesel iskre v slamnato streho Groboljške domačije. Preden je prihitela pomoč, je bila že tudi ta domačija upepeljena.

* **Smrtna nesreča mladega fanta.** V Trzinu je voz natovoren s hlodi povozil 12letnega Ignacija Hajovica od Sv. Ane nad Trzinom. Ponesrečenec je kmalu izdihnil.

Baltimore jemati besede nazaj. Saj je razumel, da posvetovalni rudniški inženjer ne sme škodovati nobenemu rudniškemu nameščencu. Zato je menil, da nikakor ne smatra Walkerja za premladega in premalo izkušenega.

»Nasprotno,« je nadaljeval, »če hočem biti odkritosrčen, vam moram samo čestitati k odločnemu in zmožnemu ravnatelju. Gotovo bo postal nekoč prav odlični mož v svoji stroki. Lahko se zanesete, da bo tako.«

Delavec Amley.

Drugo jutro zgodaj si je Wilson še ogledal preizkusno delavnico in obupan majal z glavo. ko je gledal, kako prihaja zlato. Nato se je Wilson spet odpeljal.

Nekaj žalostnega in hkratu smešnega je bilo v tem obupnem zmigavanju z glavo zaradi tega, ker se pridobiva preveč zlata, te dragocene kovine, ki človeštvo tako hrepeni po njej.

»Dragi gospod Morney,« je rekel Wilson pri slovesu inženjerju Baltimoreju, »vaša slika mora biti končana v teku največ šestih tednov. Jaz postajam že zelo nemiren.«

»Slika bo narejena, gospod Wilson,« je odgovoril Baltimore. »Pravkar se pripravljam, da zberem vse ljudi, ki spadajo nanjo.«

Inženjer je spet sedel pred svoje stojalo in začel slikati. Ozadje pokrajine je bilo že narejeno...

Zdajci pa je odložil čopič in se zatopil v premišljevanje. Njegove misli so se osredotočile okoli dirjajočega konja, na katerem je sedela lepa mladenka tako čvrsto in varno, kakor bi bila h konju prirasla.

»Čudno, kako me to dekle zanima,« je rekel sam pri sebi. »Zanesljivo sem zaljubljen.« Še druga slika se mu je pokazala: lilija med koprivami in osatom; ta lilija je Ana.

»Ne, ne, tako ne pojde naprej,« je razpental dalje svoje misli. »Tukaj sedim, mislim na ljubezen in sanjam. Med tem ko se pripravljam na to, da primem njenega očeta zaradi sleparstva z zlatom, pa sanjam o njegovi hčerki. To mi ruši duševne sile, ki jih vendar moram imeti zbrane in trdne, če hočem uspeti.«

Baltimore je začel spet slikati.

Toda čopič ga nikakor ni ubogal, in Baltimore se je znova poglobil v razmišljanje. Predstavljal si je, kako vodijo Amleyja v ječo, a njegova lepa hčerka z nedolžnimi očmi obupno vije roke in očita očeta gleda Baltimoreja. kakor bi mu hotela reči:

»Rekla sem vam, da je moj oče nedolžen. Zakaj mi niste hoteli verjeti? Slab zaveznik ste bili...«

Tako je bil zatopljen v svoje misli, da je preslišal oklevajoče, orevide korake osebe, ki se mu je bližala od zadaj.

Nenadno je planil pokoncu in razburjen vzkliknil:

»Ne, to se ne sme zgoditi. Nepridiprava bo treba rešiti.«

»Dober dan,« je rekel ponižen glas za njim. »Ali imam čast videti pred seboj slikarja gospoda Morneyja?«

Baltimore se je hitro obrnil. Pred njim je stal Amley.

»Da. In vi ste gospod Amley, kaj ne?«

»Da. Moja hčerka mi je že govorila o vas,«

je pristavil in njegove oči so vzplamtele, ko je začel govoriti o hčerki.

Baltimore je pogledal moža natančneje. Velika in črna polna brada ga je napravljala na videz sicer za nekoliko divjega moža, toda njegove temno sive oči so imele mil, nedolžen izraz. Čisto so bile podobne Aninim očem. In inženjerju je postalo jasno, da mora imeti Ana prav, ko trdi, da njen oče ni kriv. Amley nikakor ne more biti pretkan slepar. A kaj je ozadje zadeve z izgubljenim prstom v Comistoneju in v kakšni zvezi je s Sperom in tihotapljenjem zlata v nemodski rudnik? V Baltimorejevi glavi je nastal cel vihar misli.

Med tem je Baltimore pozval Amleyja. naj ga spremlja v njegovo stanovanje, kjer mu bo ponudil majhno okrepčilo.

»Kakšno je prav za prav vaše opravilo v amalgamskem rudniku?« ga je Baltimore vprašal.

»Reparater sem,« se je glasil odgovor. »Jaz ... toda vi ste slikar in se najbrž ne zanimate za take reči.«

»O, nasprotno! Torej reparater ste. Kaj pa popravljate?« je vprašal Baltimore.

»Žlebove in banje.«

»Za kaj pa jih uporabljajo?« je nadaljeval inženjer z vprašanji in se delal pri tem čim bolj mirnega.

»V te žlebove in banje speljavajo zlati lug, to je raztopina, ki vsebuje zlato.«

»In vi vse te reči popravljate, kadar se pokvari?«

»Da. Če so zadosti presoljeni, tedaj...«

(Dalje)

* **Požar zaradi strele v Grajski vasi.** Sredi nevihte te dni je zažarelo nebo nad Grajsko vasjo pri Gomilskem. Strela je udarila v kozolec, last Rizmala Valentina, po domače Belana. Na kozolcu je ležal domači hlapec, ki si je komaj rešil življenje. Gasilci so požar kmalu omejili.

* **Požar v Osluševcih.** Ko so se v torek sredi popoldneva vrnili domači in najeti delavci Senice Cirila s travnika domov ter priselili k mali južini, so zaslišali sumljivo prasketanje, ki ga je povzročal pravkar se razvijajoči požar. Ogenj je naglo zajel gospodarska poslopja. V vsej naglici so rešili živino iz gorečih hlevov. Požar je uničil ostrešje gospodarskih poslopij in svinjake, ki so bili leseni. Na licu mesta je bila takoj domača gasilska četa, ki je požar omejila na goreča poslopja. Škoda znaša približno 20.000 Din in je krita z zavarovalnino. Vzrok požara ni znan. K sreči je bilo ob času požara mirno vreme, sicer bi bile v nevarnosti sosednje zgradbe.

* **Mati je šla v smrt za sina.** Nedavno je šla 44 letna Terezija Strnadova, žena delavca iz celjske cinkarne, stanujoča v Lipi pri Teharju, s svojim sinom k nekemu kmetu v Pečevju. Gospodar je oba pogostil z vinom. Prav tako tudi neke druge fante, ki so bili pri njem. Kmalu pa je nastal prepir in neki pijan fant se je zagnal v njenega sina. Mat je priskočila na pomoč in sina branila. Sirovi napadalec se je otepal žene in jo nazadnje vrgel čez skalovje. Hudo poškodovano ženo so prepeljali v bolnišnico, kjer je čez več dni izdihnila.

* **Dve žrtvi strele.** Vitanje in okolico je obiskalo zadnje dni strahovito neurje, med katerim je posestnica Veronika Kovšetova iz Skomarja delala s svojima dvema deklama na polju daleč izven vasi. Da bi jih dež preveč ne premočil, so vse tri ženske poiskale zavetja pod bližnjo jelko. Usoda pa je hotela, da je nekaj trenutkov zatem prav v to drevo udarila strela in usmrtila obe dekli. Barbaro Tepejevo in Antonijo Mirakovo, med tem ko je Kovšetovo samo omamila. Na pomoč je bil poklican zdravnik dr. Silan iz Vitanja, ki je posestnico Kovšetovo mogel obuditi k zavesti ter je upanje, da bo ostala pri življenju.

* **Dva požara pri Konjicah.** Nedavno noč je zgorela v Gabrovniku hiša posestnika Grenkuša. Ogenj je bil podtaknjen, kakor kažejo vsa znamenja. Nekaj noči pozneje pa sta zgoreli dve gospodarski poslopja na levem bregu Dravinje onkraj Konjic, katerih lastnica je bila sestra narodnega poslanca Karla Gajška. Pogorela je tudi precejšnja količina orehovega lesa, ki je last narodnega poslanca Gajška.

* **V Kolpo je skočil zaradi bede.** Te dni je skočil v Karlovca v Kolpo Anton Bežjak iz Rakovice pri Metliki. Neki moški, ki se je kopal na drugi strani reke, je hitro skočil za njim in ga potegnil na suho. Bežjak je bil že onesveščen, pa ga je rešitelj z umetnim dihanjem rešil. Pri Bežjaku so našli pismo, da gre v smrt zaradi bede. Rešitelj se piše Ivan Murn.

* **Smrtna nesreča.** V noči na 10. t. m. se je smrtno ponesrečil brezposelni delavec Ostrman Jožef iz Dolnjega Logatca. Fant je prenočeval v neki zidanci v okolici St. Janža na Dolenjskem in je očitno pijan padel raz zidnico in se najbrž zadušil, ker ni bilo nikogar, ki bi mu priskočil na pomoč.

* **Vlom v Sebenju pri Križah.** V čevljarsko delavnico Tomaža Dobreta v Sebenju pri Križah na Gorenjskem je bilo oni dan vlomljeno. Vlomilci so odpeljali novo žensko kolo znamke »Diamant« in odnesli več celih kož, več parov moških in ženskih čevljev, nekaj sukanca in razno orodje. V predalu so našli tudi denarnico z okrog 100 Din gotovine.

* **Do smrti ga je pobil z lesenim batom.** Mali kazenski senat v Mariboru je obsodil na tri leta strogega zapore in izgubo častnih državljskih pravic za tri leta 25 letnega hlapca Milana Vidoviča od Sv. Jakoba v Slov. goricah, ker je v Partinju udaril Franca Senekoviča z lesenim batom s takšno silo po glavi, da je Senekovič obležal s prebito lobanjo in da je naslednjega dne umrl. Vidovič se je zagovarjal s silobranom.

* **Dva potepuha pod zapah.** Poljčanski orožniki so aretirali 37letnega Cirila Skledarja in 29 letnega Antona Urlepa, ki sta dva leti strahovala poljčansko in okoliško prebivalstvo. Dosedanja preiskava je ugotovila, da sta se v zadnjih letih preživljala izključno od tatvin in vlomov.

* **Blaznež je zažgal hiše in metal otroke v vodo.** Kmet Ivan Koletič iz Marofa v Medmurju je že precej časa kazal znake slabosti. Domači in sosedje pa, kakor je v vaseh že navada, njegovi boleznim niso posvečali potrebne pozornosti. Nedavno pa je Ivan pobesnel. Tekel je na dvorišče svojega sosedarja in mu zažgal hlev. Drugemu sosedu je zažgal hišo, tretjemu škedenj, potem pa je dirjal naprej po cesti. Ko je naletel na skupino otrok, je enega otroka pograbil in odnesel s seboj. Ko je prišel do Mure, je otroka vrgel v vodo. K sreči je to opazil neki ribič, ki je otroka rešil iz valov. Blaznež pa je ob reki našel še nekega dečka in hotel tudi njega utopiti. To so preprečili kmetje, ki so delali na njivi. Z veliko težavo so blazneža ukrotili in zvezali.

* **Starec s sekiro odsekal sosedu glavo.** Nedavno je 73-letni kmet Imbro Čergar v vasi Samogorcu blizu hrvatskih Križevcev s sekiro odsekal glavo svojemu sosedu Jakobu Gjuriševcu. Kmeta sta se sprla na Čergarjevem zaradi odvodnega kanala med njunimi njivami. Med preprirom je Čergar udaril sosedarja s sekiro po glavi, da mu je najprej odsekal brado. Nato je zamahnil še drugič in mu odsekal glavo.

* **Vlomilci so zažgali trgovino.** V Kulju pri Somboru so neznanci vdrl v Bekavčevo trgovino. Pograbili so 20.000 Din in pripravili si tudi mnogo blaga, da bi ga odnesli. Ko so pa zaslišali v sosednji sobi glasove, so se tako ustrašili, da so pustili ves plen in zbežali. V strahu, da bi jih ne prijeli, so zažgali trgovino. Ogenj je uničil skoro vso trgovino. Zgorel je tudi ves denar.

* **Mož z zlatnino v leseni nogi.** V Ljubljani je bil aretiran čuden možak, ki je dokler ni našel ljubeznive družbe dveh prijaznih deklic, hodil okrog s tičnico v roki. Takoj po prihodu v Ljubljano se je nastanil v hotelu blizu kolodvora. Mož je sicer invalid in ima eno nogo leseno, kar pa ni prav nič motilo ljubkih deklic, ki sta se takoj navdušili zanj, to se pravi za njegov denar. Kavalir namreč ni bil skop. Slednjič je odložil tičnico v neki restavraciji in povabil novi znanci in nekega moškega na izlet v okolico z avtomobilom. Zunaj so se zabavali na vso moč imenitno in nadaljevali veseljačenje tudi ponoči v mestu, kar je postalo za tujca usodno. V nekem zabavišču je postal pozoren na zapravljalca mož postavil in ga povabil s seboj. Na policijski se je legitimiral aretiranec za Mija Lukića iz Hrvatske, stanujočega pa v Beogradu. Pri Lukiću so našli 15.000 Din gotovine, pozneje pa v njegovih leseni nogi gumijaste rokavice, več vitrihov in celo zalogo briljantov, dve ovratni biserni verižici in več kosov druge zlatnine v vrednosti nad 50.000 Din. Lukić, ki je že tri leta sedel v zaporu, ni hotel povedati, odkod izvira to bogastvo. Policijska pa je prešla pred kratkim iz Splita obvestilo o drznih vlomih v cerkve, iz katerih je bilo pokradenih mnogo dragocenosti. To je zbudilo sum, da bi utegnil biti vlomilec v te cerkve Lukić. Moža so vtaknili v zapor.

* **Drzen tat v rokah pravice.** Pri Sv. Trojici so orožniki aretirali 28-letnega brezposelnega delavca Ivana Ribiča, ki je bil pravcat strah za prebivalstvo Slovenskih gor. Ribič je izvršil vrsto vlomov in tatvin.

* **Odkrili so tatinsko gnezdo.** V Moravški dolini so se letos kar vrstili vlomi in tatvine. Moravščim orožnikom, ki so bili ves čas neumno na delu, se je bolj in bolj odkrivala sled proti Hrastniku blizu Limbarske gore, kjer je med drugimi tudi Majčeva domačija. Ljudje so videli pri hiši izobilje, kakršno ni bilo v skladu s skromnimi dohodki male kmetije. Domača sinova nista bila nikoli brez denarja in hodila sta čedno oblečena. Sprito tega so ju orožniki nedavno aretirali, a ju je sodišče izpustilo radi nezadostnih dokazov. Zadeva bi bila ostala najbrž nepojasnjena, ako bi bili tatovi vsaj po aretaciji mi-

rovali. Tisto, kar jih je izdalo, je bila dragocena ameriška ura, ki je izginila posestniku Čurnu na Kalu. Mož je skrivaj opozoril bližnje urarje, ker je bila ura pokvarjena in jo bo tat brzkone oddal v popravilo. Ura se je pred tedni res pojavila pri nekem urarju blizu Zagorja. Bila je brez verižice, a jo je lastnik spoznal in obvestil o tem orožniku. Možje zakona so se nekega večera napotili proti Hrastniku. Majčevih fantov ni bilo doma in mati je hitro opravičila njuno odsotnost. Orožniki ji seveda niso verjeli. Skrili so se v zatišje in čakali. Nekako o polnoči so jo primahali proti vasi trije, ki so nosili nekaj na hrbtu. Čulo se je vprašanje, ali so vse poskrili. Mati jih je opozorila tudi na orožnike. Po večerji so Majčevi šli počivat. Fanta in še nekdo drugi so zlezli v seno. Spati se jim očitno ni ljubilo. V okrilju temne noči so se čutili varne, da se domeni, kje bodo še poskusili svojo srečo. Tedaj jih je iznenadil glas iz teme. Družba je spoznala orožnike, ki so poleg obeh domačih fantov prišli tudi nekega tujca. Mladi postopač je že vso zimo zahajal k Majčevim, pa so ga prikrivali sosedom. Pri vlomih in tatvinah jim je bil pomočnik.

* **Sinček je rešil ubijalca svojega očeta.** Pred okrožnim sodiščem v Varaždinu je bila zanimiva obravnava proti nekemu Mirku Picku, ki je bil obtožen uboja svojega sosedarja Stjepana Bartolovića. Bartolovičev 8-letni sinček je bil edina priča tega uboja. Na sodišču je deček izpovedal, da se je njegov oče usodnega dne napil in je hotel napasti Pickovo ženo, ki mu je očitala pijanstvo. Pick se je postavil za ženo, toda Bartolovič je navalil s kolom nanj, toda ga je Pick prehitel in ubil. Na podlagi te izpovedi sina pokojnega je sodišče oprostilo Picka. Pick je zunaj sodišča poljubil malega Bartolovića, ki ga je s svojo odkritosrčnostjo rešil kazni.

* **Beg dveh jetnikov.** Iz zaporov kaznilnice v Požarevcu so že v decembru privedli v Ljubljano devet kaznjencev in jih zaprli v poboljševalnico. Med jetniki sta bila tudi 21 letni Sretan Petrovič in 20 letni Nikola Ivošević, ki sta nedavno popravljala streho male zgradbe na dvorišču sodišča. Ko se je paznik za trenutek odstranil, sta jetnika izrabila ugodno priliko. Smuknila sta pri stranskem vhodu iz justične palače in mimogrede pobrala v poslopju zaposlenim zidarjem dva suknjiča. Tako preoblečena sta jo neopaženo odkurila v mesto. Na Miklošičevi cesti sta se takoj ločila, da bi ne zbudila pozornosti. Petrovič je ubral proti Dolenjski in se čez hribe pretihotapil do Novega mesta, odtod do Karlovca in nadaljeval peš svoj beg do Samca, kjer je doma. Njegova svoboda pa ni dolgo trajala. V kaznilnici so takoj domnevali, da jo bo begunec najbrž ubral proti domu. Komaj je prišel Petrovič domov, so ga že čakali orožniki, ga aretirali in ga spravili speč v zapore ljubljanskega sodišča. Za drugim beguncem pa še ni sledu.

* **Izdajalci tudi med tatovi.** Iz preiskovalnega zapora v Celju je bil nedavno izpuščen Stefančič Josip, 23letni delavec, pristojen v Sv. Križ pri Kostanjevici, kjer je sedel zaradi tega, ker je bil osumljen požiga. Ko je prišel do kolodvora, je dobil dva svoja stara znanca, katerima je potožil, da ima zelo slabo obubo. Eden izmed tvarišev, Mevželj Alojz, 23letni delavec iz Studenca pri Krškem, je prav tako dejal, da nima obuvala in da si ga bo treba na kakšen način preskrbeti. Šli so na Hrib sv. Jožeta, kjer so se vsi trije na neki klopi zmenili, da bodo ponoči vlomili v Uršičevo čevljarsko delavnico. Stefančič in Mevželj sta ponoči res šla na posel, a ju je ustavila policija in aretirala. Oba sta priznala, da sta imela namen krasti, ker sta se pač zavedala, da ju je izdal njun tretji tovariš. Pred dnevi sta sedela oba aretiranca na zatožni klopi in bila obsojena vsak na tri mesece zapore.

**Po Sloveniji gre glas:
»Domovina« je za nas**

* Dva nevarna zločinca. Izmed članov velike tlomilske tolpe, ki jo je policija pred tedni aretirala, se skriva samo še neki France Rokavec, tudi nevaren vlomilec. Popreje se je mudil najrajši v Ljubljani ali ljubljanski okolici, zadnje čase pa se je klatil največ po Dolenskem. Po vaseh, zlasti pa po hribovskih naseljih nad Šmarjem, je izropal že več hiš. Nedavno je vlomil v hišo posestnika Andreja Lampiča na Malem vrhu nad Škofljico, kjer je odnesel mnogo obleke, odev in perila, kar je kmotil v Ljubljano in vse skupaj prodal nekemu hlapcu na Viču, ta pa nekemu gospodarju. Kakor domneva, Rokavec ne pohajkuje po deželi sam, marveč si je poiskal družbo v osebi drugega zloglasnega vlomilca Josipa Bradeška, ki je že lani poleti ušel iz sodnih zaporov in se umaknil v Polhovgrajsko hribo, kjer je postal strah in trepet prebivalstva. Oba zločinca sta posebno nevarna zaradi tega, ker sta naselna in hodita okrog oborožena. Seznani sta se menda nekje v okolici Dobrove. Orožništvo je budno na straži, tod tolovaja sproti odnašata pete.

* Oborožena tolpa ciganov. Ko je prišla pred dnevi orožniška patrulja iz Črnomlja v gozd blizu mesta, je naletela na tolpo ciganov, ki so, ko so zagledali orožnike, pobegnili. Orožniki so jih sicer zasledovali, vendar se jim ni posrečilo prijeti nobenega moškega, pač pa so aretirali njihove ženske. V gozdu so našli orožniki tudi mnogo manufakturnega blaga in obleke, kar vse izvira iz vlomov. Orožniki so že ugotovili, da so cigani okradli učiteljico Marijo Komarovo v Čapljah in posestnika Stefana Černeta na Brdaricah pri Dragatušu. Na črnomeljski orožniški postaji je še mnogo ciganom zaplenjenih predmetov, kakor štirje dežniki, siv površnik, moško perilo, sr ajce, spodnje hlače, jopiči, telovniki, hlače, otroško perilo, ženske obleke, čepice in drugo. Lastniki zaplenjene obleke še niso znani. Orožniki so tudi ugotovili imena ciganov, ki so jim pobegnili. Bili so 40-letni Jura Hudorovič, 34-letni Martin Hudorovič, dalje neznano koliko stari Jačo in pa 20-letni Huli Hudorovič. Zasledovani cigani so nevarni, ker so oboroženi.

smrti visokošolca Dolinarja Rudolfa, ki je bil doma v Lučnah. Dalje časa ga ni bilo doma, a nekaj dni prej je vendar še prišel na kratek obisk kakor po slovo. Prigovarjali so mu, da bi ostal doma, in šel v nedeljo volit, ker so bile občinske volitve v dolini. Pa je ta nasvet odbil z opravičevanjem, da mora tiste dni biti v Ljubljani in drugod, kjer se bodo godile velike reči. Ljudje obžalujejo smrt mladega človeka, pravijo pa, da ni imel časa iskati na štajerskem. Obsojajo tudi tiste, ki so te fante poslali tja in se vprašujejo, po kaj so jih poslali.

Ta mesec so se vršile občinske volitve v dolini. Zanimanja ni bilo, saj je bila v vseh občinah le po ena lista. Predvsem si je duhovščina na vse kriplje prizadevala, da ni bilo več list. Pa uspeha le ni bilo, kakor so ga pričakovali. Zatrjevali so, da bodo volile z njimi tri četrtine volilcev, a kljub vsej gonji in obljubam, kaj se bo vse storilo v posameznih krajih, se je udeležila volitev le dobra polovica upravičencev, med tem tudi mnogo po mišljenju nasprotnih, ki so pa oddali svoje glasove pod pritiskom. Vzdržalo se je volitev povsod precejšnje število mož in fantov, ki pravijo, da pri občini ni treba nobenih strank. Zdaj pa naj pokažejo novi občinski možje, ki so prej imeli veliko govoriti o slabem občinskem gospodarstvu, kaj znajo.

Pred dobrim tednom je umrla najbrže najstarejša žena v dolini, stara Predmasanka iz Predmosta pri Poljanah. Bila je v 92. letu. Rajnka, ki se je po možu pisala Frlanova, je bila sestra profesorja in pisatelja Janeza Jesenka, ki je pred 30 leti umrl v Trstu. Tudi njen brat pred štirimi leti umrl Anton, je dočakal tako visoko starost. Imela je mnogo otrok in dva sta dosegla doktorsko čast. Eden izmed njih, zdravnik dr. Rado Frlan, je umrl še mlad, a drugi dr. Fran Frlan je odvetnik v Ljubljani. Bodi dobri ženi ohranjen blag spomin!

Ognjeniška sila bo gonila železnice

Tehnika je dosegla nov velikanski uspeh. Podzemske ognjeniške sile bo vpregla v službo človeka. Čez dve leti namreč bodo italijanske železnice gonile sile, ki jih bo dal na razpolago podzemski ognjenik, odnosno vroči ognjeniški vreli v tako zvani Peklenski dolini v Lardellu pri Pizi v severni Italiji. Tukaj že mnogo stoletij izvirajo iz zemlje vroči vreli in hlapovi. Ti vroči hlapovi že nekaj let gonijo večjo elektrarno.

Te sile pa niso bile posebno velike. Šele nedavno so odkrili velik podzemski vrelec, ki je silno močan. Tako velik je, da so zraven njega začeli graditi velikansko elektrarno, ki jo bo gonil ta vrelec. Elektrarna bo dograjena že leta 1939.

Električno silo, ki jo bo proizvajala ta elektrarna, bodo oddajali italijanskim državnim železnicam. Vprašanje je seveda, koliko časa bo ta moč še na razpolago. Lahko se pač zgodi, da tak vrelec morda kar na lepem ugasne.

× Bolgarija je dobila prestolonaslednika. Bolgarska kraljica Ivana je 16. t. m. rodila sina, ki bo po določbah bolgarske ustave prestolonaslednik. Rojstno listino je podpisal predsednik ministrskega sveta dr. Georgij Kjuzeivanov. Dogodek so naznanili po vsej državi s 101 strelom iz topov.

× Čez severni tečaj iz Rusije v Ameriko. Ruski letalci, ki so nameravali izvršiti polet iz Moskve preko severnega tečaja do San Francisca, so svojo velikansko nalogo izvršili, čeprav ne do poslednjega konca. V nedeljo dopoldne okrog 10. ure so bili prisiljeni pristati na vojaškem letališču v Vancouvru. Zjutraj so sicer že preleteli to mesto in prišli precej daleč proti jugu nad Evgeno sredi oregonske države, vendar so se morali zaradi goste megle vrniti nazaj proti severu. Preleteli so progo, ki meri v celoti nad 9000 km. Od letališča v Oaklandu pri San Franciscu, ki je bil njihov cilj, so bili oddaljeni le še dobrih 1000 km. Skupna dolžina proge Moskva — San Francisco znaša 10.200 km. Njih naloga, vzpostaviti najkrajšo zvezo med Rusijo in zapadom Zedinjenih držav, jim je v celoti uspela. Svojemu uspehu se morajo vsekakor zahvaliti tudi ruski ekspediciji na ledeni ploči blizu severnega tečaja, ki jih je pri poletu na severni tečaj po radiu obveščala o vremenskih razmerah in smereh tečajnih vetrov. Vsekakor ta polet po svojem značaju in okoliščinah, v katerih se je izvršil, nedvomno dosega silni uspeh Lindbergha, zmagovalca Atlantskega morja.

× 55 milijonov mož je na svetu izurjenih za orožje. Ameriško časopisje je prineslo poročilo ameriških vojaških oblastev, koliko je na vsem svetu oboroženih in za orožje pripravljenih mož. Ne da bi ta statistika upoštevala en milijon Kitajcev, ki se prav zdaj vadijo v orožju, navaja, da je vojaško izurjenih na vsem svetu 54.412.628 mož. Sama Rusija ima 1.540.000 aktivnih vojakov in 19.490.000 rezervistov in je tako po številu borcev najmočnejša vojaška država sveta. Takoj za njo prihaja Italija, ki ima 6.924.395 mož, katere lahko mobilizira v teku enega dneva, kakor pravi ameriško vojaško poročilo. Velika Britanija je s svojimi 384.780 možmi na petem

mestu. Najslabši vojaški državi pa sta Švica in Costarica.

× Otroci v Češkoslovaški ne smejo piti ne kaditi. V novi češkoslovaški zakon za zaščito mladine so sprejeli prepoved kajenja za mladoletnike pod 16. letom. Že od 1. 1922. je bilo prepovedano točiti določene alkoholne pijače mladim ljudem pod 16. letom. Novi zakonski načrt stoji na stališču, da je za otroke prav tako kakor alkohol nevaren tudi tobak, zato se bo kaznovalo vsako dajanje tobačnih izdelkov otrokom z ječo od 8 dni do 6 mesecev, v kolikor ne bi bilo mogoče kršilcev te prepovedi prijeti celo po določbah o ogražanju tuje zdravja in življenja. Isto tako se bodo kaznovali tudi osebe, ki bi mladostnikom dajale alkoholne pijače. Kazniva bo tudi vsaka oseba, ki ne bo preprečila takšnih kršitev, čeprav bi bilo to v njeni moči.

× Telo potrebuje jod, ki pa je v večjih količinah nevarno. Jod je strup in v večjih količinah je telesu seveda zelo škodljiv. V majhnih količinah pa ga telo potrebuje. Medicina pozna to snov že dolgo kot dobro razkužilo in celo kot zdravilo za mnoge bolezni. V zadnjem času so dosegli z jodom posebno dobre uspehe proti poapnenju žil.

× Jajca proti slabemu spanju. V Angliji priporočajo, da poje človek, ki slabo spi, preden gre počivat, dve sirovi jajci. Tudi za zajtrk je priporočljivo jesti sirova jajca. Če nekaj dni uživaš sirova jajca, te slabo spanje mine. V jajcih so namreč snovi, ki okrepijo človeško telo, zlasti živčevje.

Popotnikova torba

Poljansko pismo

Gorenja vas, junija

Zadnje čase smo doživeli v dolini razne dogodke. O strahovitem umoru gospodarja Logarja v Čabračah, občina Trata, je »Domovina« že poročala. Govorice o tem pa še vedno niso utihnile med ljudstvom. Zadnje dneve se je mnogo govorilo tudi o žalostni

Iz Prekmurja

Premestitev. G. Jože Sparhakl, uradnik pri sreskem čestnem odboru v Celju, ki je bil v zadnjem času dodeljen sreskemu cestnemu odboru v Gornjem gradu, je premeščen k sreskemu cestnemu odboru v Lendavi. Sparhakl je celjski rojak in neumoren sokolski delavec.

Kaj pišejo prekomurski Slovenci iz Nemčije. Iz Murske Sobote pišejo: Delavci, ki so z velikim veseljem sprejeli delo v Nemčiji, so doživeli razočaranje, kakor pričajo njihova prva pisma. Mnogi delodajalci se niso držali sklenjenih pogodb. Znižali so plače in izpremenili tudi druge pogoje, določene v pogodbah. Zgodilo se je tudi, da so tri dekleta, ki so se prijavila za službo pri istem gospodarju, morala vsako drugam. Pogosto morajo dva ali trije delati za pet ljudi, ne da bi dobili kaj boljšo plačo. Tudi glede hrane se pritožujejo. Najslabše je pa to, da ne smejo pošiljati denarja domov. Le redki so tisti, ki pišejo, da se jim ne godi preslabo.

Miren gasilec žrtev pretepa. Predzadnje nedeljo so gasilci v Petanjicah priredili veselico, na katero je prišlo mnogo ljudi z vseh strani in tudi nekaj fantov iz Štajerske. Gasilci so skušali pomiriti preveč razgnete duhove. Tedaj je pa eden ustrelil iz samokresa, a v rokah pretepača Žitka se je zasvetil kuhinjski nož. S tem nožem je Žitek zabodel v stegno gasilca Stefana Kolmaniča in mu prerezal glavno žilo. Preden je zdravnik našel rano, je Kolmanič bil že na pragu smrti. Kolmanič so takoj naložili na voz in ga odpeljali v bolnišnico v Murski Soboti. Toda že na poti je izdihnil. Kolmanič je bil splošno priljubljen in znan kot miren človek. Zapustil je ženo in dva otoka. Žitka so orožniki vklebili in ga odvedli v Mursko Sobotu.

Listnica uredništva

Klanc—Dobra. Tak dopis se priobči brezplačno. Priđe prihodnjic.

BANKA BARUCH

11, Rue Auber, Paris (9^e)

odpremlja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem denarnem kurzu. Vršni vse bančne posle najkulantneje. Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Francija: št. 1117-94, Paris; Holandija št. 1458-66, Ned. Dienst; Luksemburg: št. 5967, Luxembourg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice.

Naši na tujem

Iz kolonij ameriških rojakov

Cleveland, junija.

Zlato poroko sta praznovala v Chicagu Lojze Skubic in njegova žena Marija. Skubic se je rodil leta 1860. v Črnomlju in leta 1883. se je izselil v Ameriko. Bil je soustanovitelj najstarejšega slovenskega dnevnika v Ameriki »Amerikanskega Slovenca«. Njegova žena Marija, ki je po rodu iz Metlike, je hči zdaj že pokojnega ustanovitelja »Amerikanskega Slovenca« Franca Zalokarja. Zlatoporočencema so se rodili trije sinovi in dve hčeri. Že pred 50 leti sta postala ameriška državljanja.

Smrt je iztrgala ameriškim Slovincem dva marljiva delavca v javnem življenju. V New Yorku sta umrla Viktor Puncer in Franc Mikek. Mikek je bil doma iz Mozirja. V Ameriki zapušča poleg žene Antonije posinovitlenca Lojzeta, v stari domovini pa enega sina in eno hčerko in sestro Josipino. V Ljubljani pa živi njegov brat Davorin, upokojeni pisarniški ravnatelj. Viktor Puncer pa je bil doma iz Letuša pri Braslovčah v Savinjski dolini. V Ameriko je prišel leta 1914. in je ves čas živel v Milwaukeeju. V Ameriki zapušča poleg soproge Marije sina Alberta, ki študira na vseučilišču in brata Franceta, v starem kraju pa več bratov in sester. Pokojni koroški junak Srečko Puncer, ki je hkratu z Malgajem dal življenje za svobodo Koroške, je bil Viktorjev polbrat.

Smrtno se je ponesrečil blizu Johnstowna Lojze Strle, doma iz Markovca pri Ložu. Padel je z visokega odra in se močno pobil. Morda bi ne bil umrl, da ni v bolnišnici dobil še pljučnice.

V Indianapolisu je umrla Marija Gačnikova, rojena Kreflova, doma iz Savinjske doline. V Sheboyganu je umrla vdova Marija Razbornikova, stara 59 let. V Milwaukeeju je zadela kap Matijo Puglja. Zvečer je bil še na obisku pri družini Antona Udoviča, zjutraj so ga pa našli mrtvega. Štel je 55 let. V Ameriko je prišel pred 30 leti. Doma je bil iz Toplic na Dolenjskem. V Gowandi je umrla Marija Bratuševa. V Clevelandu so umrli Anton Mestek, star 50 let, doma iz Štorova pri Sv. Trojici na Notranjskem. Franc Duša, star 47 let, doma iz Čagošča pri St. Vidu pri Stični. Anton Hočvar, star 81 let, doma iz Kompoli pri Dobropoljah, odkoder je prišel pred 50 leti, Jože Epih, doma iz Poloma pri Kočevju, star 62 let, in Jera Jarčeva, rojena Musterjeva, stara 62 let. V Elyju je umrla Martina Finkova, stara 43 let, doma iz Vojne vasi pri Črnomlju. Kot dekle se je pisala Majerletova.

V Por Washingtonu si je končal življenje Franc Grabner, star 46 let, doma iz Savinjske doline. Zastrupil se je s plinom.

V Butteju je umrl Janez Tekavčič, star 60 let, doma iz Lazne pri Hinjah. V Springfieldu je umrl Valentin Ovca, star 50 let, doma iz Blagovice.

Iz Bottropa (Nemčija) nam pišejo: V Bottropu sta pred kratkim praznovala srebrno poroko g. Franc Mirt, drugi predsednik Jugoslovenskega narodnega društva, in njegova žena, druga predsednica Ženskega narodnega društva. G. Mirt raznaša »Domovino« in je

med najdelavnejšimi člani našega društva. Vsi tukajšnji rojaki želimo priljubljenemu paru še mnogo zadovoljnih let! — Na binkoštno nedeljo je umrl v Bottropu prvi predsednik Društva sv. Barbare g. Mihael Cerar. Štel je 50 let in je bil doma iz Kamnika. Naj počiva v miru v tuji zemlji!

Ženski vestnik

Ne preganjajte ptic pevk

Kako koristne so ptice pevke, se marsikdo niti ne zaveda. Na primer, taščica, ki je sicer majhna ptica, potrebuje ogromno hrane na dan. Količina, ki jo požre, bi dala štiri metre dolgo glisto. Če bi bil človek tako požrešen, bi moral pojesti v primeru z majhno ptico kar osem in pol metra dolgo salamo.

Ta primer naj vam pokaže, kako koristne so ptice pevke. Zato dopovejte svojim otrokom, naj ptic ne preganjajo, posebno kadar gnezdiijo. Brez ptic pevk bi bili naši sadni vrtovi polni mrčesa in črvicega sadja.

Za kuhinjo

Nadevani kruhki. Četrť kile moke stresli v skledo in postavi na toplo, da se moka segreje. V skodelici pa pripravi kvasec, in sicer malo mlačnega mleka, žlico moke, žličico sladkorja in dve deki kvasca. Kvasac postavi na toplo, da vzhaja. Med tem pa mešaj, da narase, štiri deke sirovega masla, dva rumenjaka, malo soli, ščep naribanega muškatnega oreha in popra. Vzhajani kvasec primešaj k maslu, primešaj tudi segreto moko in toliko mlačnega mleka, da dobiš srednje gosto testo. Testo nato dobro stepi, pokrij s prtičem in postavi na toplo, da vzhaja. Kvašeno testo naj vedno le toliko časa vzhaja, da je testa za eno tretjino več. Če kvašeno testo preveč vzhaja, ima testo potem prevelike luknje in je tudi pečeno pusto in suho. Iz vzhajanega testa oblikuj za golobje jajce velike kroglice, jih zloži na pomazano pekačo, precej narazen zložene, pokrij s prtičem in postavi na toplo, da vzhajajo. Vzhajane hlebčke pomazi z raztepenim jajcem in jih speci v neprevročni pečici. Ko so kruhki pečeni in so se ohladili, jih nadevaj, in sicer napravi na dnu kruhka majhno odprtino, izdolbi sredico in nadevaj. **N a d e v :** Mešaj, da se speni, 25 dek sirovega masla, nato primešaj dve žlici sesekljane kuhane gnjati, dve žlici sesekljanih kuhanih jajc, žlico kaper, vloženih kumarc, žlico gorčice in malo popra. Vse skupaj dobro zmešaj in nadevaj kruhke. Kruhke postavi vsaj za tri ure v mrzlo klet, nato jih daj s čajem na mizo. Zelo pripravi in dobri so ti kruhki za pobiljšek na letu. V tem primeru zavij vsak kruhek zase v papir in jih zloži v škatlo, da se ne potlačijo.

Zmleta goveja pečenka (za štiri osebe). Pol kile nemastnega govejega mesa (stegno ali pleče) dvakrat zmelj na strojčku. Zmleto meso osoli, malo popopraj in zmešaj. Desko posuj z drobtinami in oblikuj iz mesa velik zrezek, po mesu pa pomazi nadev. **N a d e v :** Na malo masti pripravi mehko jajčno jed (stepi dve do tri jajca in jih na vroči masti mešaj) s tremi žlicami mleka in pet dek kuhane sesekljane gnjati. Ta nadev pomazi po mesu, zvij in položi na vročo mast. Meso polij še z mastjo, ki je v kozi, in peci v pečici približno 30 do 40 minut. Med pečenjem pridno polivaj s sokom, po potrebi prilij še malo vode. Gotovo pečenko daš z opečenim krompirkom in solato za večerjo na mizo.

Kruh z rozinami. Mešaj, da se speni, 14 sirovega masla in 14 dek sladkorja v prahu. Med mešanjem dodaj šest rumenjakov, in sicer, ko je en rumenjak dobro omešan, daš drugega in tako naprej. Nato dodaj sok pol limone in ščep cimeta. Zatem stolci trd sneg šestih beljakov, ga nalahko primešaj, hkratu primešaj še 14 dek moke, 20 dek opranih rozin in 10 dek olupljenih zrezanih mandeljnov ali orehov. Podolgovato in ozko pekačo pomazi s sirovim maslom, posuj z moko, zlij noter testo, raz-

ravnaj in peci približno tri četrti ure. Pečeno zvrni na sito, da se shladi. Hladno zreži na rezine in pavaljaj v sladkornem prahu.

Vanilijev kipnik. V kozi raztopi šest dek sirovega masla, primešaj 10 dek moke in ko moka v maslu malo prevre, prilij mešaje pol litra mrzlega mleka. Dobro zmešaj in naj počasi vse skupaj zavre in vre pet minut. Med vretjem večkrat premešaj. Nato odstavi in primešaj en zavitek vanilijevega sladkorja. Ko se je krema malo shladila, primešaj osem rumenjakov, in sicer vsak rumenjak zase. To se pravi, ko je en rumenjak dobro vmešan, daš drugi rumenjak in takoj naprej. Ko so vsi rumenjaki dobro vmešani, primešaj še trd sneg petih beljakov. Kozo ali trdno skledo pomazi s sirovim maslom, zlij noter testo, razravnaj in peci 30 do 35 minut. Posoda naj bo malo večja, ker kipnik zelo narase. Ko je kipnik pečen, ga povrh potresi s sladkorjem in daj takoj na mizo, da se ne sesede.

Ribežova torta. Umesi v testo 12 dek moke osem dek sirovega masla, en rumenjak, pet dek sladkorja v prahu in sok četrti limone. Testo hitro umesi in naj na hladnem počiva pol ure. Nato testo razvaljaj v velikosti tortne posode. In sicer tako, da pokrije testo tudi rob posode vsaj za dva prsta. Nato testo speci. Med tem na otisni skozi vrečico iz tenkega platna pol kile ribeza. Sok ki ga dobiš, skuhaš s 32 dekami sladkorja Vre naj 16 minut. Ko je testo pečeno in se je popolnoma shladilo, potresi na dno torte četrti kile presnhih ribezovih jagod, po jagodah pa polij mlačni kuhani sok in postavi torto na hladno, da se sok ribeza strdi, kar potrebuje približno eno uro. Nato torto zreži in daj na mizo.

Praktični nasveti

Kako odpraviš ščurke. Vsak večer kuhinjo dobro pometi in ostanke jedi odstrani iz kuhinje. Odstrani tudi vse vlažne cunje. Po špranjah poda, pod ognjiščem in okrog štedilnika ali peči pa potresi tale prašek, ki ga dobro zmešaj: štiri deke kandisovega sladkorja, štiri deke kolofonije in tri deke borksa. Vse to dobiš že v prahu v drogeriji. Vse skupaj dobro zmešaj in natresi po kuhinji dva do tri večere zaporedno. Zjutraj prašek pometi in ga zvečer spet natresi. Ko so ščurki izginili, polij še vse razpoke okoli štedilnika, poda in pri kraju zidu, kjer so se ščurki pokazali, salmiakov cvet, in sicer napravi to zvečer, da tako uničiš tudi zalego. Potem pa pod kuhinje dobro poribaj z lugom in milom. Če bi se čez čas ščurki spet povrnili, odneso če še nisi zatrla vse zalege, ponovi vse še enkrat. Če se hočeš ščurkov znebiti ne puščaj nepomite posode v kuhinji, temveč posodo vedno pomij, ostanke jedi pa tako shrani, da mrčes ne bo mogel blizu.

Zime ni dobro prati. Najboljše je, če žimo dobro iztepeš in potem z rokami zrahljaš. Na stroju zrahljana žima se zelo strga in se tudi pokvari. Če pa je žima zelo umazana, tedaj jo peri vedno v vroči vodi. V mrzli vodi prana žima se zravna, med tem ko se v vroči vodi škodra in je potem vse bolj prožna in lepša. Če žimo opereš, jo deni sušit na rjuhe v senco in na preprih. Žimo pa moraš dobro posušiti, preden jo daš v žimnice.

Star linolej, ki je izgubil levo barvo, spet osvežiš, če ga zdrgneš z najfinejšim steklenim papirjem in nato ramažeš z lanenim oljem. Celo mastne madeže odstraniš na ta način.

Lakaste čevlje, ki so izgubili blesk, umij z mlekom. Če nimaš kopit za čevlje, jih natlači s papirjem. Ko so se posušili, jih tenko namaži s terpentinovim oljem. Lakaste čevlje kakor tudi čevlje iz drugega usnja ne suši nikdar blizu vroče peči ali celo na peči, ker se usnje prehitro osuši in razpoka. Podplate pri novih čevljih namaži z lanenim oljem pa bodo trpnežnejši in odpornejši proti vlagi.

PRED SODIŠČEM.

OBTŌZENEC: »Res obžalujem, da sem vzel denar, gospod sodnik! Je pač tako: čim več človek ima, tem več bi rad!«

SODNIK: »Prav, dam vam osem mesecev. Koliko pa bi še radi?«

August Senon

38

KMEČKI PUNT

Mogač je takoj prižgal trsko in poletel k topu ob ograji. Blisk je šnil v noč, grom zabobnel preko bregov. V tem trenutku je začela vrsta slamnatih snopčev po dolinah in bregovih. Ob ponočnih ognjih je zamrgolelo kakor v mravljišču. Na višini se je zbrala stubiška četa, v cerkvi pa sede na tleh okoli Gubca poveljniki.

»Bratje,« spregovori Gubec, »gospoda gre na nas. Gašpar Alapič jih vodi. Jutri bo tekla kri. Zasukati bo treba rokave. Dovolj nas je, hvala Bogu. Z enim zamahom nas ne bodo pokosili. Če nam Bog da, bomo mi njih. Poklical sem vas, da vam to naznanim, da se možko pripravimo, preden nas sovražnik naskoči. Ali ste vzdignili svoje čete?

»Smo! Vse je pokoncu in pod orožjem,« se oglasi Pasanec.

»Dobro, bratje,« nadaljuje Gubec. »Zdaj se moramo bratski domeniti, kako se bomo bratsko razdelili, kako bomo udarili, kako se branili. Jaz mislim tako. Vojska prihaja od Sv. Jakoba in se spušča ob cerkvi sv. Petra v stubiško dolino. Ustaviti jih ne moremo, niti počakati pod bregom. Če bi bili oni zgoraj, mi pa spodaj, bi bilo slabo za nas, ker bi nas odplavili kakor hudournik. Pri toplihah je dolina široka, tam jih ne smemo čakati. Oni imajo mnogo konjenikov, mi malo. Med gorami jih moramo dobiti v klešče, ker bodo s svojimi konji v gneči, mi pa jih bomo mlatili.«

»Tako je prav,« pritrdi Pasanec.

»Jaz mislim, da se razdelimo tako: Pasanec ostane na višini pri Sv. Petru s svojimi strelci. Ko bo šla vojska navzdol po bregu, naj strelja nanje, dokler more, potem pa se pridruži nam. Pri toplicah naj stoji Vabič s konjeniki. Malo naj se pobije z njimi, toda ne preveč, nato naj se umakne in jih zvabi v hribe. Pozebec bo s svojimi ljudmi zasedel bregove ob levi strani, Mogač in Brezovački na desni, Lepojič pa se naj umakne v Stubico samo, kjer stojijo za okopom pri potoku velike puske. Ko bo vojska udrila za Vabičem in prišla na klanec, streljajte nanjo s topovi za bregom. Mi pa se bomo spustili z obeh bokov in stisnili gosposke v naši pesti. Ali je tako prav, bratje?

»Dobro, vojvoda!« so pritrdili vsi.

»Dan prihaja, bratje!« se je Gubec vzdignil. »Kvišku! Čas je. Bog nam daj srečo!«

Poveljniki so pretresli še enkrat bojni načrt, nato pa stopili iz cerkvice.

Na vzhodu se je svitalo. Vsi gledajo tiho predse, resni odločni ljudje so. Med njimi je stal Gubec, ki se mu je perjanica zasvetila v jutrnem solncu in srebrni križ zasijal na klobuku. Levica se je naslonila na buzdovan, desnica pa počivala na srcu. Resno, temno oko se je upiralo v kmečko vojsko. Glasno je izpregovoril, da se je čulo preko kmečkih vrst:

»Bratje! Na vzhodu vzhaja solnce, lep dan se dviga nad goro in gleda to zatirano hrvatsko ljudstvo pod puško in sablo. Vprašuje nas: čemu ste zapustili plug in motiko, žene in otroke, čemu stojite na snegu in mrazu? Črna nesreča nas je prignala sem, kliče pa nas zlata svoboda! Pošteni smo, razbili smo verige in skovali sable, razbili pluge in skovali kopja. Človeška pravica je izgubljena. Mi jo spet iščemo, mi ubogi kmetje, in kličemo, da se čuje do neba: Daj nam svobode, daj nam pravice, o Bog. Gospoda gre zoper nas, silna vojska se valji proti nam, da bi nam iztrgala srce, vzela poštenje; vsak čas se bo na onih vrhovih zablistalo orožje. Toda ne bojte se bliskanja sabel, z njimi sta jeza in sovraštvo, z nami pa pravica in Bog. Bodite možje, vzdignite čela! Danes naj se vidi, kaj velja kmečka pest. Bodite možje, stojte trdno na svojih mestih, bijte kakor grom, da se bo videlo, kaj naredi svoboda iz sužnja. Bijte se slavno, ker se bijete za pravico. Danes gre za življenje ali smrt. Bijte se junaško, da zmagate, kajti ako padete spet pod gosposki

jarem, gorje vam! Niti hudič v peklu ne pozna muk, ki si jih bo gospoda izmislila za vas. Vsak dan vam bo prinesel novo preklestvo, vsaka noč nove muke, da boste Boga prosili, naj vas požre zemlja, ki vas nosi. Zato se ne dajmo živi do zadnje kaplje krvi. Jaz vas bom vodil in vam na to sveto zastavo prisežem, da bom z vami do zadnjega diha, da bom dal življenje za sveto svobodo? Ali hočete tudi vi?

»Prisežemo,« zagrmí po vsej dolini.

Poveljnik sname kapo in poklekne, pokleknejo kapitani, poklekne vsa vojska. Gubec reče:

»Pravični Bog! Milostljivi Bog! Tukaj klečimo pred teboj na trdi zemlji tvoji otroci, ubogi otroci. Iz globočin src vpijemo k tebi: Usmili se nas, usliši nas, osvobodi nas! Pred teboj je odprto naše srce. Ti vidiš, da smo pravični, zato razprostri nad nami svoje milostljive roke, da bomo slavni pod tvojo zastavo. Osvobodi nas! Amen!

»Amen!« je zašumelo po vojski. »Amen!« so šepnile blede ustnice Jane, ki je s sklenjenimi rokami klečala pri cerkvenih vratih in strmela v Matijo Gubca.

Od vzhoda je počila puška, na vrhuncu so zablašala gosposka kopja.

»Kvišku, bratje!« je skočil Gubec. »Gospoda gre. Na noge! Za staro pravdo! Za sveto svobodo v imenu božjem!«

Dim je legel na bojišče kakor ogromen oblak, v katerem komaj razlikuješ posamezne, očrnele ljudi, ki streljajo in besnijo.

»Naskok!« je zapovedal Alapič in pešci so se pognali na okop. Zdaj pa zdaj se besni kmetje zaženejo z leve in desne strani v bok banski vojski, od cerkve hitijo Stubičani, pred njimi pa na konju Gubec in Mogač.

»V imenu božjem, za staro pravdo!« se čuje glas vojvode. Stubičani se kakor risi zaženejo na banovo vojsko. Sekira blešči in seka. Puška grmi. Gubčeve oči sipljejo strele, njegov buzdovan grmi kakor grom. Ob njem pa seka Mogač kakor angelj smrti. Četa pešcev je obkoljena od kmetov in skuša predreti obroč. »Razpihnite kmečke pleve!« zakliče banski poveljnik in skoči naprej, toda Mogačev samokres ga vrže na zemljo, obroč kmetov se stisne tesneje in čez nekaj časa ni več videti čete pešcev, ampak še kup mrtvecev. »Duška nam treba!« kriči Alapič, ki mu je od dima očrnelo lice. »Fantje, naskok! Kmetje nas preveč pritiskajo!« Trenotek je vse utihnilo. Nato pa so zaropotali bobni, zatrebile trobente po vsej vojski in kot pobesnelo morje na obal se je zagnala tuleča vojska na stubiški okop. Besni so, brez uma, pozabili so, da jih čaka smrt. Krogla za kroglo sika z okopa v gnečo, strele švigajo v razjarjeno množico, kamenje leti z višine in lomí glave, drobi kosti. Zaman: naprej rinejo, vedno naprej. Sekira razpolovi glavo, nož leže med rebra, mrtvi padajo, toda drugi kričijo in lezejo preko mrtvih naprej. Prvi uskok je na okopu, potegne nož in pade nazaj. Drugi in tretji gresta za njim. Topovi molčijo, morje se prevlani na okop. Kmetje beže in mečejo orožje proč. Bežijo! Lepojič, ta izdajica, jim je v strahu zaklical: »Bežimo!«

»Zmaga!« zakliče Alapič. »Zdaj imamo duška!« Kakor široka reka se razlije vojska preko okopa v mesto in se širi na vse strani.

»Junaki, obrnite se,« zagrmí poveljnik, »zdaj napademo mi klanec!«

Vojska se požene v gostih četah kakor jensenska burja, pred njo na se razletijo kmetje kakor velo listje. Tu ali tam se gruča junaško brani, toda toča kopja jo kmalu premore. Stubičani stojijo še možko; okoli njih je skop cel nasip mrtvih junakov. Dvakrat so jih pešci pod Alapičevim vodstvom napadli, a so bili obakrat krvavo odbiti. Tretjič gredo nad nje. S plamtečimi očmi zakliče Mogač: »Bratje, ne dajmo se!« in prebode oficirja, toda padajoči zadene junaka s samokresom v prsa. Mogač omahne, pade. Stubičani pobesnijo in odbijejo tudi četrti na-

stop. Tedaj vzdigne Gubec ranjenega bledega mladeniča, izpodbode konja in zakliče Pasanca:

»Drži se, brat! Takoj se vrnem, samo da proč spravim mladeniča.«

Hitro zajaha proti cerkvi, razjaha in zanesse mladeniča v cerkev. Jane pa ni nikjer. Gubec položi mladeniča na tla in mu odpre obleko. Iz junaških prsi mu teče rdeča kri. Gubec poklekne in se skloni nad mladeničem. Mladenič odpre motne oči.

»Ujec,« zasepeče, »peče, peče.«

»Počakaj, počakaj sinko,« vzdihne vojvoda s solznim licem, da ti rano zavežem.«

»Pusti, naj teče. Ni več pomoči,« se nasmešne Gjuro. »Naj teče! To je seme svobode za naše vnuke. Kje pa je Jana, moja Jana?« vzdigne ranjenec glavo.

»Ne vem, ne vem, sinko,« reče Matija in se ozre. »Tukaj je ni.«

»Ah, poljubi jo namesto mene! Pazi nanjo! Prosim! Slaba je z nami! O Lepojič, Lepojič! Toda čuj to pokanje v dolini! Naši se bijejo!«

»Se.« In Gubec je sklonil glavo nad mladeniča. »To so zadnji vzdihni naše svobode! Zadnji! Moj Bog, zadnji!«

»Zakaj, oh, zakaj... ujec... peče...« mladenič se je vzdignil, stisnil Gubčovo roko, zavrtel čel in bil mrtev.

Gubec si je pokrill lice z rokami in zajokal kakor uboga vdova poleg telesa mrtvega junaka.

Krik se je vedno bolj bližal cerkvi. Stubičani so se umikali na vrh sekajoč in streljajoč, toda od vseh strani so z bregov hitele nove čete vojakov. Zdaj so kmetje za pokopališčem in se besno branijo. Pasanec je bil pri umikanju ranjen in ujet. Brez vodje so, nimajo niti smodnika niti svinca. Dve tretjini sta padli. Uskoki jih napadajo kakor gladni volkovi, v rokah jim bliskajo noži. Na pokopališču sta se zgrabila nož in sekira, po grobovih divja boj, mož gre nad moža, glava nad glavo, pest na pest, duša na dušo. Po holmcih pa rdi kri, kakor bi cvetele rože na snegu. Se branijo Stubičani cerkvena vrata. Stisnjeni v gručo stoje, mahajo okoli sebe in kosijo s kosami uskoške glave.

Zdajci zavrešči Alapič: »Naprej, pobijte jih!«

»Stojte!« zadoni glas iz cerkne in na prag stopi vojvoda Gubec s samokresoma v vsaki roki. Kmetom omahne orožje, omahne pa tudi vojakom.

»Ali si ti vojvoda?« vpraša Gubec Alapiča, ki je zažudeno strmel v to nenavadno prikazen.

»Sem.«

»Čuj me! Podari tem Stubičanom življenje in svobodo, da ne bodo po nespametnem padli, ker imajo žene in otroke, jaz pa ti bom zato povedal, kje je skrit Matija Gubec, začetnik in glavar upora.«

»Ti mi boš izdal kmečkega kralja?« je veselo vzkliknil Gašpar. »Dobro, naj jim bosta podarjena življenje in svoboda, kakor hitro mi predaš Gubca!«

»Prisezi mi pri Zveličarjevi krvi!«

»Prisežem pri Zveličarjevi krvi!« reče Alapič in vzdigne tri prste.

»Evo me, vzemi me,« reče vojvoda mirno in vrže samokresa proč. »Gubec sem jaz.«

»Ti?« obledel banov namestnik.

»Da, jaz sem začetnik punta, poglavar vojske, branitelj svobode.«

»Ali pa veš, kaj te čaka?« ga vpraša Alapič.

»Vem,« odgovori Gubec, »povedi me, kamor hočeš.«

»Povedite ga na stubiški grad, na te kmete pa pazite, da se jim ne bo kaj zgodilo.«

»Z bogom, bratje!« se je obrnil Gubec k zadnjim junakom svoje čete, ki so s solzami v očeh klečali okoli njega. »Vstanite! Samo pred Bogom se pripogiba koleno Premagan! smo. Bog je tako hotel. Jaz bom končal, vi pa boste živeli in se vrnili med svoje, da ne izgine naše plemo. Ne obunajte Bog bo že dal, da bo prišel dan svobode. Blagosloviljam vas — oprostite mi. Samo eno vas prosim: zapuščam vam Jano, ubogo sirotico, da boste skrbeli zanjo. Ali boste?«

(Dalje.)

Radio Ljubljana

od 27. junija do 4. julija

Nedelja, 27. junija: 8.00: Vesel nedeljski pozdrav (plošče), vmes šramel Količevo. 9.00: Čas, poročila, spored. 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. 10.15: Verski govor (dr. Odar Alojzij). 10.30: Koncert radijskega orkestra. 11.30: Prenos koncerta vojaške godbe z oktogona Ljubljanske kreditne banke. 13.00: Čas, vreme, poročila, spored. 13.15: Valčki (plošče). 13.30: Otroška ura (vodila bo Manca Komanova). 17.00: Kmetijska ura; Mihec in Jakec modrujeta o svojih kuncih (vodil bo Alfonz Inkret). 17.30: Koncert lahke glasbe; sestre Stritarjeve (slovenske narodne). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Slovenska ura: Slovenske pesmi; Narodni preporod na Goriškem (Joža Lovrenčič). 20.30: Koncert radijskega orkestra (vmes bo pela koloraturna operne speve s spremljevanjem radijskega orkestra Dragica Sokova). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Koncert radijskega orkestra.

Ponedeljek, 28. junija: 10.00: Šolska proslava Vidovega dne (izvajala bo humanistična gimnazija pod vodstvom profesorja Kramolca). 12.00: Naše vojaške godbe igrajo (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Venčki narodnih pesmi (sodelovali bodo Poldka Zupanova, Poldka Rupnikova, Ivan Franc, Tone Petrovič in radijski orkester). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Etika Vidovega dne. 20.00: Koncert Slovenskega vokalnega kvinteta. 20.40: Vojnovci: Smrt majke Jugovičev. II. dejanje (igrali bodo člani radijske igralske družine). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Za kratek čas (plošče).

Torek, 29. junija: 9.00: Čas, vreme, poročila. 9.15: Verski govor (Valerian Učak). 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz Celja. 10.30: Akademski pevski kvintet. 11.30: Otroška ura: Tetka Marička kramlja in prepeva. 12.00: Rudi Wiedoeft igra saksofon (plošče). 12.15: Opretni napevi (sodelovali bodo Olga Kolarjeva, Svetozar Banovec in radijski orkester). 13.00: Čas, vreme, poročila, spored. 13.15: Nadaljevanje koncerta operetne glasbe. 17.00: Kmetijska gospodarska navodila in tržne cene. 17.30: Benjamin Ivavec: Tičnik — slovenska spevoigra. 18.30: Kar želite, to dobite (plošče po željah). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Predavanje o priliki kongresa Nabavljalnih zadrug državnih nameščencev iz Ljubljane. 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Vesela igra: Opolnoči, ko vse že spi... 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Trio mandolin (Antunović - Haršlah - Privšek).

Sreda, 30. junija: 12.00: Kvarteti vesele pesmi poio (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Vse mogoče, kar kdo hoče (plošče po željah). 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura: Ljudevit Gaj kot politik. 19.50: Naši hrošči. II. del predavanja (Peter Gilly). 20.10: O Polhovgrajskih Dolomitih in volčinu (Praprotnik (Anton). 20.30: Za zabavo in za ples (plošče). 21.00: Orgelski koncert z vmesnimi samospeli (sodelovala bosta Zlata Gjurgjenčeva in profesor Pavel Rančigaj). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Koncert radijskega orkestra.

Četrtek, 1. julija: 12.00: Balalajke, mandoline in tamburice (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Koncert francoske operne glasbe (radijski orkester). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: 10 minut zabave. 20.00: Harmonika igra (plošče). 20.10: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). 20.30: Koncert pevskega zbora »Can-kar«. 21.10: Beethoven: Fidelio, uvertura (plošča). 21.20: Tiho prihaja mrak... (radijski

orkester). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Zvoki v oddih (radijski orkester).

Petek, 2. julija: 12.00: Odmeki iz naših krajev (plošče). 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Pesmice ljubavne, pesmice zabavne. 14.00: Vreme, borza. 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Slovenske šole v Ameriki (Kazimir Zakrajšek). 20.00: Urbach: Iz Schubertove skicirke, fantazija (plošča). 20.10: Beg z domače grude (Kristina Hafnerjeva). 20.30: Po domače (Magistrov trio). 21.15: Pevski koncert Evgenije Valianijeve. 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.30: Angleske plošče.

Sobota, 3. julija: 12.00: Druga za drugo plošča hiti. 12.45: Vreme, poročila. 13.00: Čas, spored, obvestila. 13.15: Druga za drugo plošča hiti. 14.00: Vreme. 18.00: Za delopust (igral bo radijski orkester). 18.40: Psihoanalitična teorija gonov (profesor Hrovat). 19.00: Čas, vreme, poročila, spored, obvestila. 19.30: Nacionalna ura. 19.50: Pregled sporeda. 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). 20.30: Pratika za mesec julij (besedilo oskrbel odnosno napisal Niko Kuret; izvajali bodo člani radijske igralske družine). 22.00: Čas, vreme, poročila, spored. 22.15: Vesel konec tedna (radijski orkester).

Za smeh in kratek čas

SKOPUHI

Škotski kmet vstopi v kupe, kjer sede trije Škoti. »Gospod, ali imate vžigalice?« vpraša prvega

»Obžalujem.«

Tudi druga dva odkimata z glavama.

»To je skopa družba,« zagodrnja Škot in potegne iz žepa vžigalnik.

PONOČI V LEKARNI

V lekarni, ki ima nočno službo, zapoje zvonec. Lekarnar pogleda skozi okence in vpraša gospoda, kaj bi rad.

»Dajte mi brž sode bikarbone. Moji ženi je strašno slabo!« zakliče mož med vrati.

Lekarnar srdito vrže škatico sode na mizo in zagodrnja: »No, zaradi tega bi me ne bilo treba buditi. Kozarec vode bi ji tudi pomagal!«

Mož pusti sodo na pultu in se obrne k vratom, rekoč: »Ji bom pa dal kozarec vode. Sodo lahko obdržite.«

PRI ZDRAVNIKU

Zdravnik: »Pazite, gospod, ti-le praški so za ledvice, ti za želodec in ti za živce.«

Bolnik: »Dobro, gospod zdravnik, toda kako naj praški vedo, kam naj se obrnejo, ko pridejo v želodec?«

SREČA

A: »No, kako uspeva tvoja pisarna za posredovanje ženitev?«

B: »Izvrstno! Prva kandidatka se je takoj omožila.«

A: »S kom pa?«

B: »Z menoj!«

DOBER PRIJATELJ

Uslužbenec: »Gospod šef, dober prijatelj vas kliče k telefonu.«

Šef: »Kako pa veste, da je moj dober prijatelj?«

Uslužbenec: »Ker je telefoniral: Halo, ali si ti, stari potepuh?«

ČATEŠKE TOPLICE

pošta Brežice, želez. postaja Brežice in Dobova, najbolj vroči 55° C radioaktivni vrelec v Dravski banovini. — Sezona od 1. maja do 30. septembra. — V pred in posezoni znatni popusti, zahtevajte prospekte. — Z neprekosljivim uspehom se zdravijo bolezni, visoki krvni pritisk, revmatizem, vnetje, protin, išias, nevralgično trganje, kronični katarji, ženske bolezni i. t. d.

Mali oglasi

V SEVNICI

ob cesti poleg industrije, tik ob železniški postaji je naprodaj stavbena parcela 7.600 kv. m. Tudi so naprodaj ob banovinski cesti gozd mešanega nasada (bukov za sekanje) v površini 28.200 kv. m, nadalje kozolec s šestimi okni in dve hiši v trgu Sevnici za gotovino po povoljni ceni. Informacije na upravo »Domovine« pod šifro »Ugodna prilika«.

UGODNA PRILIKA

Zaradi onemoglosti posestnika sta naprodaj vodna žaga v dobrem stanju in nova stanovanjska hiša s posestvom ali brez posestva. Žaga zelo zaposljena. Lesa za žaganje dovolj. Informacije se dobe v glavni trafiki v Sevnici.

OSTANKI

IZ MARIBORSKIH TEKSTILNIH TOVARN, pristnobarvni, brez napak, noben kos izpod 3 m, in sicer:

Paket »Serija H« z vsebino 16—21 m prima oxfordov, cefirjev, touringov in frenžev za posebno močne moške srajce v najlepših vzorcih.

Paket »Serija M« z vsebino 16—21 m pralnega blaga za ženske obleke in dečve, kretona in druka za predpasnike, delena, krepa in polsvile za bluze in obleke v izbrano lepi sestavi.

Paket »Serija « z vsebino 3—3,20 m dobrega sukna za ženske obleke, damski kostum, oziroma plašč. Vsak paket poštne prosto samo 136 Din.

Serijo H in M pošiljam tudi mešano, torej vsakega pol. Stalna zaloga ostankov finega sukna in kamgarna od 62 Din naprej. Neprimerno vzajem nazaj in zamenjam. Pišite še danes na razpošiljalnico »KOSMOS«, Maribor, Kralja Petra trg.

HRANILNE VLOGE

vseh denarnih zavodov, terjatve in vrednostne papirje vnovčim najkulantneje po najvišji ceni takoj v gotovini A. Planinšek, Ljubljana, Beethovnova ul. 14. Telefon 35-10.

Mnogo ceneje in boljše si nabavite vse vrste oblik in perila pri

PRESKER - ju,
SV. PETRA CESTA 14.

NOVOST! SAMO

D/M 49'50

št. 62.300 Anker-ura
Pravi švicar. stroj.
Dobra kvaliteta, lep
kromiran okrov
s pisano garancijo

Din 49.50

št. 62.301 ista a
cevetenimi kazalci
in številčnico

(Radium)

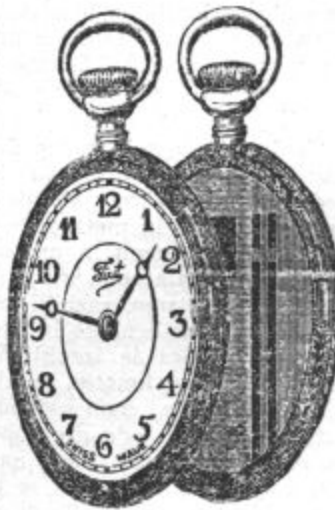
Din 59.50

Zahtevajte cenik. Mi
ga vam pošlje za-
stoj in poštne
prosto

H. SUTTNER

Ljubljana 6

Lastna protokulirana
tovarna ur v švic.

Oglašujte v »Domovini«